

Strategia Rozwoju Gminy Koluszki na lata 2022-2030

Koluszki 2022

Zamawiający:

Gmina Koluszki
ul. 11 Listopada 65
95-040 Koluszki

Wykonawca:

Westmor Consulting Urszula Wódkowska
Biuro: ul. Królewiecka 27, 87-800 Włocławek
Siedziba: ul. 1 Maja 1A, 87-704 Bądkowo

Zespół autorów pod kierownictwem Karoliny Drzewieckiej – Kierownika Projektu:
Joanna Kaszubska – Konsultant
Mateusz Grzelak – Młodszy Analityk

Spis treści

Wstęp	4
1. Wnioski z diagnozy	9
2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym, kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych i oczekiwane rezultaty planowanych działań	23
3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy	43
4. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie Koluszki.....	49
5. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań	55
6. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy Koluszki.....	56
7. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych	58
8. Źródła finansowania Strategii Rozwoju	63
Spis tabel i rysunków.....	84

Wstęp

Strategia rozwoju jest planem osiągnięcia długofalowych zamierzeń, implikując przejście ze stanu istniejącego do pożądanego, wyrażonego w wizji rozwoju. Strategia rozwoju stanowi najważniejszy dokument przygotowywany przez samorząd gminny, który określa priorytety i cele rozwoju społeczno-gospodarczego danej jednostki.

Niniejszy dokument strategiczny stanowi również podstawę do opracowania i wdrażania projektów współfinansowanych m.in. ze środków zewnętrznych.

W ramach prac nad strategią rozwoju przeprowadzono diagnozę, której celem była analiza potencjału społeczno-gospodarczego Gminy Koluszki, uwzględniając przy tym przestrzenne uwarunkowania. Diagnoza jest punktem wyjścia do konstruowania kierunków działań, a następnie celów strategicznych i działań¹.

W oparciu o wnioski z przeprowadzonej analizy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy w Strategii Rozwoju przedstawiono plan działań do 2030 roku. Określone zostały następujące elementy: misja i wizja rozwoju, cele strategiczne i operacyjne oraz sposób realizacji i finansowania Strategii, ze wskazaniem podmiotów zaangażowanych w jej wdrażanie. Ponadto przedstawiono działania, które pozwolą osiągnąć zakładane długookresowe cele strategiczne.

Uwarunkowania programowe

Strategia Rozwoju Gminy Koluszki stanowi dokument bazowy, który określa, jakie działania powinny być wdrażane, aby wspierać dalszy rozwój Gminy, przede wszystkim w sferze społecznej i gospodarczej, ale także wpływać na ożywienie sfery kulturalnej i turystycznej z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju. Przy jej formułowaniu, pod uwagę wzięto założenia obowiązujących dokumentów strategicznych wyższego rzędu, tj.:

- Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),
- Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030,
- Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r.,
- Krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2019-2022,
- Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030,
- Strategii Rozwoju Powiatu Łódzkiego Wschodniego na lata 2015-2022.

Poniżej dokonano opisu zgodności założeń strategicznych Gminy Koluszki z dokumentami wyższego rzędu.

¹ Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych na potrzeby opracowania Strategii Rozwoju Gminy Koluszki stanowi odrębny raport. W niniejszej Strategii uwzględniono najważniejsze wnioski z diagnozy.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

Strategia została przyjęta uchwałą nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie przyjęcia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) (M.P. 2017 poz. 260). Głównym celem Strategii jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.

W dokumencie określono następujące cele szczegółowe:

- cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną,
- cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony,
- cel szczegółowy III – Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.

Cele zakładane do realizacji przez Gminę Koluszki wpisują się w cele i kierunki działań zawarte w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, głównie w cel szczegółowy III – Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu, kierunek interwencji – zwiększenie efektywności programowania rozwoju poprzez zintegrowanie planowania przestrzennego i społeczno-gospodarczego oraz zapewnienie realnej partycypacji społecznej, a także Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony, kierunki interwencji – aktywne gospodarczo i przyjazne mieszkańcom miasta, rozwój obszarów wiejskich i wzmocnienie sprawności administracyjnej samorządów terytorialnych oraz ich zdolności do współpracy z partnerami na rzecz rozwoju.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Jest to podstawowy dokument strategiczny polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r. i został przyjęty przez Radę Ministrów Uchwałą nr 102 z dnia 17 września 2019 r. (M.P. 2019 poz. 1060). Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 rozwija postanowienia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.).

Głównym celem polityki regionalnej jest efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.

Powyższy cel realizowany jest poprzez trzy cele szczegółowe polityki regionalnej:

1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.
2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych.
3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Założenia strategiczne Gminy Koluszki zostały określone z uwzględnieniem postanowień Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030.

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku

Strategia została przyjęta przez Radę Ministrów uchwałą nr 105 z dnia 24 września 2019 r. (M.P. z 2019 r. poz. 1055).

Cel główny Strategii brzmi: Zwiększenie dostępności transportowej oraz poprawa bezpieczeństwa ruchu uczestników i efektywności sektora transportowego, przez tworzenie spójnego, zrównoważonego, innowacyjnego i przyjaznego użytkownikowi systemu transportowego w wymiarze krajowym, europejskim i globalnym. Zrealizowanie powyższego celu wymagać będzie osiągnięcia następujących kierunków interwencji:

- kierunek interwencji 1: budowa zintegrowanej, wzajemnie powiązanej sieci transportowej służącej konkurencyjnej gospodarce;
- kierunek interwencji 2: poprawa sposobu organizacji i zarządzania systemem transportowym;
- kierunek interwencji 3: zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności;
- kierunek interwencji 4: poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu oraz przewożonych towarów;
- kierunek interwencji 5: ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko;
- kierunek interwencji 6: poprawa efektywności wykorzystania publicznych środków na przedsięwzięcia transportowe.

Założenia strategiczne Gminy Koluszki, obejmujące wykorzystanie potencjału ze względu na położenie i dostępność komunikacyjną, a także dalsze prace w zakresie rozwoju i modernizacji infrastruktury drogowej, wpłyną na osiągnięcie celu głównego Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r.

Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2019-2022

Program przyjęty został uchwałą nr 82 Rady Ministrów z dnia 13 sierpnia 2019 r.

Celem głównym Programu jest: Stworzenie warunków dla zapewnienia efektywnej ochrony i opieki nad zabytkami.

Powyższy cel realizowany będzie przez trzy następujące cele szczegółowe:

1. Optymalizacja systemu ochrony dziedzictwa kulturowego.
2. Wsparcie działań w zakresie opieki nad zabytkami.
3. Budowanie świadomości społecznej wartości dziedzictwa kulturowego.

Jednym z celów operacyjnych Strategii Rozwoju Gminy Koluszki jest rozwój usług kultury oraz ochrona wartości i kształtowanie dziedzictwa kulturowego, w ramach którego prowadzone będą działania realizujące wyżej wymienione cele szczegółowe. Zgodnie z powyższym oba dokumenty są ze sobą spójne.

Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030

Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 przyjęta została uchwałą nr XXXI/414/21 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 6 maja 2021 r.

Wizja rozwoju województwa łódzkiego brzmi: Harmonijnie rozwijające się województwo w centrum polski, przyjazne rodzinom, mieszkańcom miast i obszarów wiejskich. Region, w którym nowoczesna gospodarka idzie w parze z ochroną walorów kulturowych i przyrodniczych.

Część strategiczną dokumentu tworzy hierarchiczny i spójny układ zamierzeń rozwojowych województwa, na który składają się: cele strategiczne, cele operacyjne oraz kierunki działań pozwalające na osiągnięcie założonej wizji rozwoju. W Strategii wskazano trzy cele strategiczne w ramach trzech sfer: gospodarczej, społecznej i przestrzennej:

- Nowoczesna i konkurencyjna gospodarka,
- Obywatelskie społeczeństwo równych szans,
- Atrakcyjna i dostępna przestrzeń.

W Strategii wyznaczone zostały następujące cele strategiczne i cele operacyjne:

- Cel strategiczny 1. Nowoczesna i konkurencyjna gospodarka,
 - 1.1. Zwiększenie potencjału badawczego i innowacyjnego,
 - 1.2. Podnoszenie jakości kapitału ludzkiego,
 - 1.3. Wsparcie rozwoju mśp,
 - 1.4. Rozwój sektora rolnego i zwiększenie jego konkurencyjności.
- Cel strategiczny 2. Obywatelskie społeczeństwo równych szans,
 - 2.1. Rozwój kapitału społecznego,
 - 2.2. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców,
 - 2.3. Ograniczenie skali ubóstwa i wykluczenia społecznego.
- Cel strategiczny 3. Atrakcyjna i dostępna przestrzeń.

Strategia Rozwoju Gminy Koluszki na lata 2022-2030

- 3.1. Adaptacja do zmian klimatu i poprawa jakości zasobów środowiska,
- 3.2. Ochrona i kształtowanie krajobrazu,
- 3.3. Zwiększenie dostępności transportowej,
- 3.4. Nowoczesna energetyka w województwie,
- 3.5. Racjonalizacja gospodarki odpadami,
- 3.6. Zwiększenie dostępności do usług teleinformatycznych.

Wyżej wymienione cele na szczeblu wojewódzkim są spójne z celami rozwojowymi określonymi przez Strategię Rozwoju Gminy Koluszki na lata 2022-2030. Realizacja ich założeń wpłynie na osiągnięcie zakładanych efektów na terenie gminy i województwa łódzkiego.

Dodatkowo w Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 wskazano jeden cel horyzontalny: „Efektywnie i odpowiedzialnie zarządzany region”. W ramach tego celu działania będą skoncentrowane na poprawie funkcjonowania administracji publicznej oraz rozwoju współpracy na różnych poziomach zarządzania, szczególnie współpracy samorządu wojewódzkiego i samorządów lokalnych. Dla Gminy Koluszki, w kontekście jej położenia w obrębie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Łodzi, szczególnie istotne są dwa kierunki działań: wzmacnianie współpracy i partnerstwa samorządów oraz prowadzenie zintegrowanej i terytorialnie ukierunkowanej polityki zrównoważonego rozwoju przestrzennego. Strategia Rozwoju Gminy jest spójna z wyżej wymienionymi kierunkami działań.

Strategia Rozwoju Powiatu Łódzkiego Wschodniego na lata 2015-2022

Strategia przyjęta została uchwałą nr XVI/189/2015 Rady Powiatu Łódzkiego Wschodniego z dnia 17 grudnia 2015 r.

Wizja rozwoju powiatu łódzkiego wschodniego brzmi: Powiat Łódzki Wschodni wykorzystujący położenie terytorialne i walory przyrodniczo-krajobrazowe, konkurencyjny w sferze społeczno-gospodarczej na zasadach partnerstwa lokalnych samorządów, wyróżniający się wzrastającym poziomem życia mieszkańców.

W Strategii zdefiniowany został katalog kluczowych celów strategicznych oraz służących ich osiągnięciu celów operacyjnych i zadań. Łącznie zdefiniowanych zostało sześć celów strategicznych, dziewiętnaście przyporządkowanych im celów operacyjnych oraz sześćdziesiąt jeden zadań.

Tabela 1. Cele strategiczne i cele operacyjne Powiatu Łódzkiego Wschodniego

Lp.	Cele strategiczne	Cele operacyjne
I	Rozwój infrastruktury technicznej	I.1 Modernizacja i rozwój infrastruktury drogowej
		I.2 Modernizacja budynków użyteczności publicznej
		I.3 Rozwój infrastruktury ochrony środowiska i odnawialnych źródeł energii
		I.4 Tworzenie systemu informacji o nieruchomościach
II.	Poprawa jakości życia mieszkańców	II.1 Poprawa stanu i poczucia bezpieczeństwa mieszkańców
		II.2 Promocja zdrowia
		II.3 Wzmocnienie polityki prorodzinnej
		II.4 Zapobieganie dysfunkcjonalności, wykluczeniu społecznemu i marginalizacji mieszkańców Powiatu
		II.5 Rozwiązywanie problemów społecznych
III.	Rozwój szkolnictwa ponadgimnazjalnego	III.1 Dostosowanie szkolnictwa do potrzeb lokalnego rynku pracy i popularyzacja szkolnictwa zawodowego
		III.2 Promocja szkolnictwa ponadgimnazjalnego
		III.3 Współpraca z Łódzką Specjalną Strefą Ekonomiczną i uczelniami wyższymi
IV	Aktywizacja lokalnego rynku pracy	IV.1 Wspieranie przedsiębiorczości lokalnej w celu tworzenia miejsc pracy
		IV.2 Współpraca Powiatowego Urzędu Pracy ze szkołami ponadgimnazjalnymi i przedsiębiorcami w zakresie rynku pracy
V	Promocja Powiatu	V.1 Kreowanie pozytywnego wizerunku Powiatu
		V.2. Wspieranie działań służących umocnieniu tożsamości poprzez rozwój kultury, turystyki, rekreacji i sportu.
VI	Rozwój demokracji lokalnej	VI.1 Rozwój społeczeństwa informacyjnego
		VI.2 Wspieranie rozwoju i działalności organizacji pozarządowych
		VI.3 Rozwój instytucji samorządu społecznego i gospodarczego

Źródło: Strategia Rozwoju Powiatu Łódzkiego Wschodniego na lata 2015 - 2022

Przy opracowaniu Strategii Rozwoju Gminy Koluszki na lata 2022-2030 wzięto pod uwagę założenia Strategii Rozwoju Powiatu Łódzkiego Wschodniego na lata 2015-2022. Cele i kierunki działań wskazane w Strategii gminnej są spójne z zaplanowaną interwencją w ramach powyższego dokumentu. W związku z tym dokumenty są ze sobą zgodne.

1. Wnioski z diagnozy

Zgodnie z art.10a ust.1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. 2021 poz. 1057 ze zm.) podmiot opracowujący projekt strategii rozwoju przygotowuje diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych, w tym miejskich obszarów funkcjonalnych. W ramach

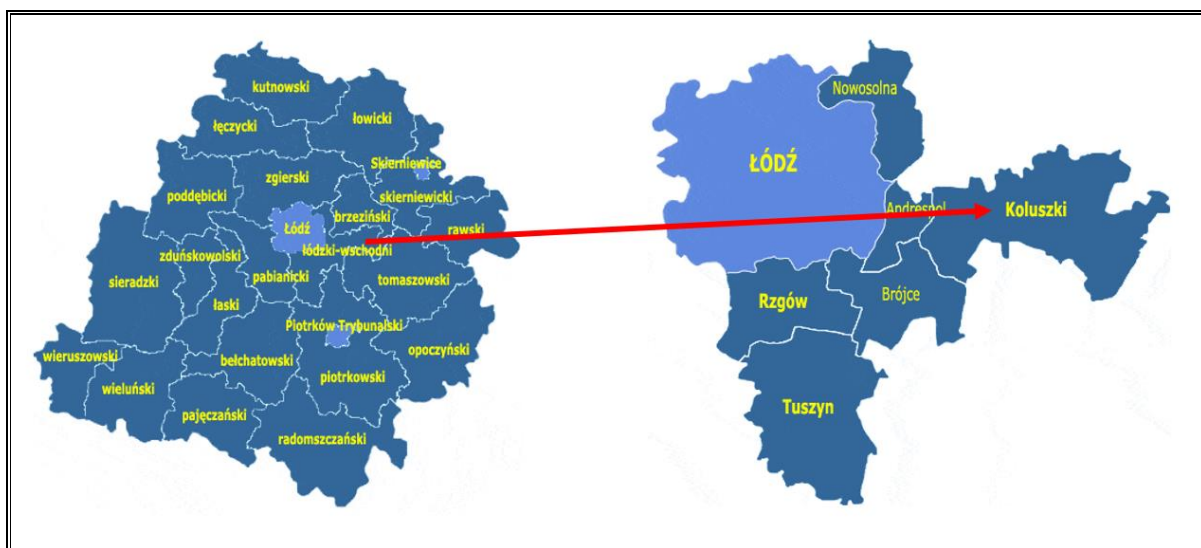
przeprowadzonej diagnozy dokonano analizy sfery społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Ponadto uwzględniono analizę zdolności inwestycyjnej Gminy i potencjału jakości życia, w tym wyniki badania ankietowego.

Kompleksowa diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Koluszki na potrzeby opracowania niniejszej Strategii Rozwoju stanowi odrębny raport.

Położenie geograficzne i komunikacyjne

Gmina Koluszki jest gminą miejsko-wiejską położoną w centralnej części województwa łódzkiego, w powiecie łódzkim wschodnim, w odległości około 25 km na wschód od centrum Łodzi. Pod względem administracyjnym gminę tworzy miasto Koluszki oraz 24 sołectwa. Powierzchnia gminy Koluszki wynosi 15 481,6847 ha, w tym teren miasta zajmuje 989,7435 ha. Na terenach wiejskich 14 491,9412 ha przeważają użytki rolne, które stanowią 48% obszaru.

Rysunek 1. Położenie gminy Koluszki na tle województwa łódzkiego i powiatu łódzkiego wschodniego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://gminy.pl/>

Według podziału fizycznogeograficznego Polski, obszar gminy Koluszki położony jest na terytorium jednego makroregionu fizyczno-geograficznych tj. Wzniesienia Południowomazowieckiego, w którego obszarze odznaczają się mniejsze jednostki – mezoregiony. Północne obszary gminy zajmuje mezioregion Wzniesienia Łódzkie, a w części południowej zlokalizowany jest mezioregion Równina Piotrkowska.

Gmina posiada atrakcyjne położenie komunikacyjne. Główny układ komunikacyjny tworzą drogi wojewódzkie nr 715 i 716 oraz drogi powiatowe. Ogólny stan techniczny dróg gminnych i wewnętrznych oceniany jest jako dobry. W gminie Koluszki nie funkcjonuje jednak autobusowy transport publiczny, co stanowi barierę przemieszczania się dla części

mieszkańców. Podstawowym zagrożeniem jest rosnące natężenie ruchu na powyższych drogach, które dotyczy przede wszystkim skrzyżowania powyższych dróg w Koluszkach.

Na obszarze gminy zlokalizowany jest ponadto węzeł kolejowy o znaczeniu krajowym, gdzie krzyżuje się wiele linii, w tym linia nr 1 Warszawa – Katowice oraz nr 17 Łódź Fabryczna – Koluszki. Komunikację kolejową świadczy m.in. Łódzka Kolej Aglomeracyjna, która zapewnia szybkie połączenie z Łodzią.

Zgodnie z wynikami przeprowadzonego w ramach diagnozy strategicznej badania ankietowego wśród mieszkańców, położenie komunikacyjne oraz skomunikowanie z Łodzią i innymi aglomeracjami zostało wskazane jako mocna strona gminy.

Środowisko przyrodnicze

Powierzchnia lasów i gruntów leśnych wg danych GUS na koniec 2021 r. wynosiła 6 541,12 ha. Lesistość (wskaźnik pokrycia lasem określonej powierzchni) obszaru gminy wyniosła 41%, co jest wartością wyższą od średniej wartości dla województwa łódzkiego (21,4%) i kraju (29,60%).

Szata roślinna jest tu zróżnicowana, co wiąże się z występowaniem blisko siebie terenów rolnych, leśnych oraz obszarów chronionych. Główne kompleksy leśne oraz największa bioróżnorodność występuje w południowej, południowo-wschodniej i południowo-zachodniej części gminy, natomiast część centralna i północno-wschodnia jest uboga gatunkowo i siedliskowo z przewagą roślinności segetalnej i ruderalnej oraz dominacją fitokompleksu antropogenicznego.

Zgodnie z danymi w Centralnym Rejestrze Form Ochrony Przyrody na terenie gminy znajduje się:

- rezerwat przyrody „Gałków”,
- rezerwat przyrody „Rawka”,
- Obszar Chronionego Krajobrazu Mrogi i Mrożycy,
- obszar Natura 2000 „Dąbrowy Świetliste koło Redzenia” PLH100019,
- obszar Natura 2000 „Buczyna Gałkowska” PLH100016,
- 13 pomników przyrody,
- 15 użytków ekologicznych.

Ponadto przy zachodniej granicy gminy, na obszarze gminy sąsiedniej Brzeziny, położony jest zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Rochna”.

Dodatkowo przez wschodni obszar gminy, przebiega korytarz ekologiczny o randze krajowej Dolina Bzury - Dolina Pilicy. Łączy on lasy Spalskiego Parku Krajobrazowego z Bolimowskim Parkiem Krajobrazowym.

Gmina Koluszki pod względem hydrograficznym położona jest w dorzeczu Wisły. Przez jej obszar przebiega dział wodny pomiędzy zlewniami rzek Bzury i Pilicy, co powoduje okresowy deficyt wody. Północna część odwadniana jest Mrogę i Rawkę uchodzące do Bzury, natomiast część południowa przez Piasecznicę wraz z jej mniejszymi dopływami, uchodzącą do rzeki Czarnej oraz Miazgę, które położone są w zlewni Pilicy.

Obszar gminy znajduje się w zasięgu zlewni następujących jednolitych części wód powierzchniowych:

- RW2000172546329 Wolbórka od źródeł do Dopływu spod Będzelina,
- RW200017254689 Czarna,
- RW200017272345 Mroga od źródeł do Mrożycy bez Mrożycy,
- RW2000172726199 Rawka od źródeł do Krzemionki bez Krzemionki.

Ocena stanu wód wykazała, że jednolite części wód powierzchniowych, w obszarze których leży gmina Koluszki, dla których określono ocenę stanu, odznaczają się złym stanem wód.

Według Map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego, dostępnych na stronie internetowej Informatycznego Systemu Oslony Kraju, na terenie gminy występuje obszar szczególnego zagrożenia powodzią od rzek. Obszarami szczególnego zagrożenia powodziowego są obszary i tereny zalewowe wzdłuż rzeki Piasecznicy, Mrogi i Rawki. Najbardziej zagrożonym terenem są obszary zamieszkałe i zurbanizowane, które bezpośrednio sąsiadują z obszarami szczególnego zagrożenia powodzią.

Na obszarze gminy obecnie obowiązuje aktualizacja Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły na lata 2016-2021 (aPGW), której okres obowiązywania został wydłużony do 22 grudnia 2022 r., zgodnie z art. 3 pkt 3 ustawy z dnia 17 listopada 2021 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2021 poz. 2368). Ponadto w chwili sporządzania niniejszego Dokumentu przygotowywany jest projekt II aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze Wisły, który będzie obowiązywać w latach 2022-2027. Znajdują się w nim działania dla gminy, zmierzające do poprawy stanu wód.

Według podziału Polski na 172 jcwpd, teren gminy leży na obszarze dwóch jednolitych części wód podziemnych (JCWPd). Są to obejmująca północny obszar gminy JCWPd nr 84 (PLGW200084) oraz obejmująca część południową nr 63 (PLGW200063). Kompleksowa ocena stanu (chemicznego i ilościowego) jednolitych części wód podziemnych badanych w ramach monitoringu diagnostycznego w roku 2019, wykazała stan ogólny dobry JCWPd nr 84 i 63.

Obszar gminy położony jest w obszarze następujących Głównych Zbiorników Wód Podziemnych:

- Zbiornik międzymorenowy Brzeziny - Lipce Reymontowskie (403), o powierzchni 680,75 km²,
- Zbiornik Koluszki – Tomaszów (404) o powierzchni 1675,86 km².

Obszar gminy Koluszki jest zaopatrywany w wodę z siedmiu ujęć wody:

- Koluszki, zaopatruje miejscowości: Koluszki, Katarzynów, Zygmuntów, Felicjanów, Lisowice, Erazmów, Słotwiny, Żakowice, Jezioro, Przanowice, Różyca i Nowy Redzeń,
- Regny, zaopatruje miejscowości: Regny i Stary Redzeń,
- połączone spinką i zastępujące się nawzajem ujęcia Borowa i Zielona Góra, zaopatrujące miejscowości: Borowa i Zielona Góra w gm. Andrespol,
- Gałków Duży, zaopatruje miejscowości: Gałków Duży, Gałkówka Parcela i Gałkówka-Kolonia w gm. Brzeziny,
- Kaletnik, zaopatruje miejscowości: Kaletnik i Będzelin,
- Stefanów Długie, zaopatruje miejscowości: Stefanów, Długie, Leosin, Stamirowice, Wierch, Turobowice, Świny i Kazimierzów.

Zgodnie z danymi zawartymi w ocenach okresowych jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi z wodociągów publicznych na terenie gminy za 2021 rok, sporządzonej przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Łodzi, stwierdzono przydatność wody do spożycia przez ludzi i brak istotnych zagrożeń dla zdrowia konsumentów korzystających z wody z wodociągów zbiorowego zaopatrzenia.

Na obszarze gminy występuje zanieczyszczenie powietrza oraz zły stan wód powierzchniowych. Pozytywnym aspektem jest natomiast dobry stan wód podziemnych oraz wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii, głównie energii słonecznej i wiatrowej. Realizowane są również działania na rzecz poprawy jakości powietrza.

Ponadto osoby fizyczne z obszaru gminy mają możliwość otrzymania wsparcia z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi na realizację zadań z zakresu modernizacji energetycznej budynków mieszkalnych jednorodzinnych w ramach programu „Czyste Powietrze”.

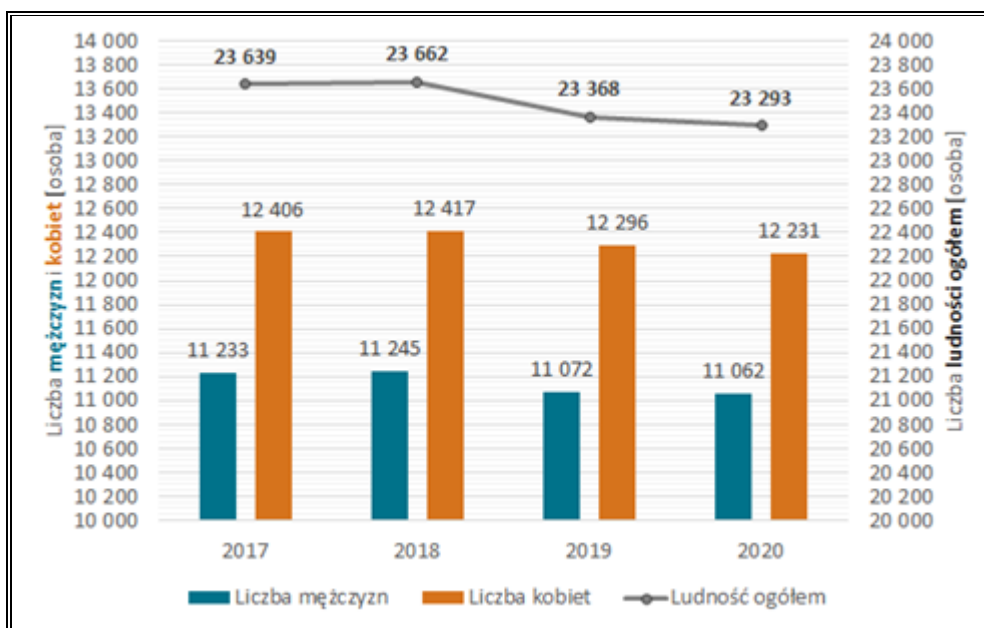
Na obszarze gminy Koluszki istnieje uporządkowany system gospodarki odpadami. Zlokalizowany jest tu Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych. Zgodnie z danymi Bazy Azbestowej na obszarze gminy unieszkodliwiono łącznie około 15,26% wszystkich zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest.

Procesy demograficzne

Z punktu widzenia rozpatrywania przyszłych działań i kierunków rozwoju istotne jest rozważenie sytuacji występujących w poszczególnych grupach wiekowych ludności gminy.

Przeprowadzona diagnoza wykazała spadek liczby mieszkańców w ciągu ostatnich lat. Ogólna liczba ludności w okresie 2017-2020 zmniejszyła się o 1,46%. Wpływ na taką sytuację miał m.in. ujemny przyrost naturalny. Do pozytywnych czynników zaliczyć można dodatnie saldo migracji.

Wykres 1. Liczba ludności (wg płci) gminy Koluszki w latach 2017-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

W roku 2020 na terenie gminy Koluszki największa liczba osób znajdowała się w przedziale wiekowym 40-44 i wyniosła 1 908 osób. Drugą najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku 35-39 (1 875 osób). Analizując sytuację demograficzną w zakresie poszczególnych grup ekonomicznych, na przestrzeni lat 2017-2020 odnotowano:

- spadek ludności w wieku przedprodukcyjnym o 0,70%,
- spadek ludności w wieku produkcyjnym o 4,33%,
- wzrost ludności w wieku poprodukcyjnym o 5,82%.

Starzenie się społeczeństwa jest niekorzystnym zjawiskiem. Zmieniająca się sytuacja demograficzna będzie w przyszłości skutkowałą zmianą popytu na usługi publiczne związane z opieką i potrzebami osób starszych.

Gospodarka

Na przestrzeni lat 2017-2021 liczba podmiotów gospodarczych na terenie gminy zwiększyła się o 9,24%.

Dominującą sekcją PKD, w której działają podmioty gospodarcze w sektorze prywatnym, według danych z 2021 roku, jest sekcja G (handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle) – 565 podmiotów. Kolejnymi sekcjami, wyróżniającymi się w strukturze działalności gospodarczej na terenie gminy pod względem liczby podmiotów są: sekcja C (przetwórstwo przemysłowe) – 295 podmiotów oraz sekcja F (budownictwo) – 272 podmioty. Więcej niż 200 podmiotów funkcjonuje również w sekcji M (działalność profesjonalna, naukowa i techniczna) – 202 podmioty. W sektorze publicznym dominuje sekcja P – edukacja (22 podmioty).

Gmina Koluszki jest jedną z lepiej rozwiniętych gospodarczo gmin we wschodniej części województwa łódzkiego. Na jej terenie funkcjonuje Podstrefa Koluszki, należąca do Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, która obejmuje swoją powierzchnią, łącznie około 43 ha. Wskaźniki aktywności gospodarczej na terenie gminy w latach 2017-2020 przyjmowały jednak w większości wartości niższe niż średnie wartości dla powiatu łódzkiego wschodniego, województwa łódzkiego i kraju.

W ciągu ostatnich 5 lat na obszarze gminy odnotowano spadek bezrobocia, który dotyczył wszystkich grup wiekowych wśród osób bezrobotnych. Ogólna liczba osób bezrobotnych, w podanych latach, zmniejszyła się o 214 osób tj. 26,32%.

Do najistotniejszych problemów na terenie gminy, jakie zostały zdiagnozowane podczas ankietyzacji mieszkańców w zakresie gospodarki, zaliczono brak atrakcyjnych miejsc pracy. Natomiast do czynników, które mogą stać się szansą dla rozwoju gminy, wskazano wsparcie strefy ekonomicznej i utworzenie nowych miejsc pracy (zwłaszcza dla osób wykształconych).

Mieszkalnictwo

W ciągu ostatnich lat obserwuje się wzrost liczby mieszkań na terenie gminy i związany z nim wzrost liczby izb oraz powierzchni użytkowej mieszkań, co świadczy o korzystnym rozwoju gminy Koluszki pod względem mieszkalnictwa oraz zainteresowaniem nią pod względem osiedleńczym.

Edukacja i opieka nad dziećmi do lat 3

W roku 2021 edukacja i opieka nad dziećmi do lat 3 realizowana była przez: 1 Żłobek Miejski, 5 przedszkoli gminnych, 1 przedszkole niepubliczne, 2 oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych na terenach wiejskich, 6 szkół podstawowych, 2 licea ogólnokształcące, 2 technika oraz branżową szkołę I stopnia. Do pozostałych placówek oświatowych

działających na terenie gminy należy Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Koluszkach, w skład którego wchodzi Szkoła Podstawowa Nr 3 Specjalna w Koluszkach oraz Szkoła Specjalna Przysposabiająca do Pracy w Koluszkach.

Każda ze szkół zapewnia dostęp do wykwalifikowanej kadry oraz bogatej oferty dydaktycznej. Baza dydaktyczna szkół jest systematycznie uzupełniana o nowoczesne pomoce dydaktyczne, sprzęt sportowy i inne narzędzia do prowadzenia zajęć edukacyjnych.

Na przestrzeni analizowanych lat dla szkół podstawowych i gimnazjów z obszaru gminy współczynnik skolaryzacji brutto kształtował się głównie na poziomie poniżej 100%. Skolaryzacja poniżej 100%, spowodowana jest tym, że część uczniów uczy się w placówkach oświatowych poza terenem gminy.

Porównując wyniki egzaminu ósmoklasisty szkół na terenie gminy Koluszki w roku 2019, 2020 i 2021 z wynikami dla powiatu łódzkiego wschodniego i województwa łódzkiego można zauważyć, że średnie wyniki dla gminy w większości były wyższe bądź równe od średnich wyników dla powiatu i województwa.

Kultura, turystyka, sport i rekreacja

Na terenie gminy zadania z tego zakresu realizują przede wszystkim Miejski Ośrodek Kultury w Koluszkach oraz Miejska Biblioteka Publiczna im. Władysława Strzemińskiego w Koluszkach.

Miejski Ośrodek Kultury w Koluszkach jest samorządową instytucją kultury. Został powołany w celu rozwoju i kształtowania potrzeb i aspiracji kulturowych, drogą poszerzonego i aktywnego uczestnictwa w kulturze mieszkańców gminy Koluszki oraz upowszechniania kultury lokalnej. Przy Miejskim Ośrodku Kultury funkcjonuje również kino „Odeon 3D”, w którym filmy wyświetlane są w technologii 3D i 4K.

Ważną funkcję kulturalną na terenie gminy pełnią również jednostki oświatowe i świetlice wiejskie (we wsi Stary Redzeń, Przanowice, Felicjanów, Katarzynów, Regny, Świny i Gałkowie Dużym), które są uzupełniającym miejscem spotkań mieszkańców oraz życia kulturalnego na obszarze gminy.

Działają tu również różnego rodzaju organizacje i stowarzyszenia pozarządowe, które także prowadzą działania z zakresu zaspokajania kulturalnych potrzeb mieszkańców oraz kreowania kulturalnej tożsamości tego regionu.

W Gałkowie Dużym zlokalizowane jest również Muzeum im. Leokadii Marciniak, które jest miejscem edukacji regionalnej. Muzeum prezentuje wiele eksponatów związanych z codziennym życiem mieszkańców dawnego Gałkowa i okolicznych wsi.

Ponadto w kamienicy przy ul. 3 Maja 17 powstaje muzeum Koluszek, w którym wystawione będą m.in. eksponaty związane z przeszłością Koluszek i okolic.

Działaniami polegającymi na upowszechnianiu kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży, osób dorosłych, zwiększaniu aktywności fizycznej i świadomości społecznej o potrzebie aktywności ruchowej w każdym wieku na terenie gminy Koluszki zajmuje się Ośrodek Sportu i Rekreacji. Działania sportowe prowadzą m.in. kluby: KKS Koluszki, LKS Koluszki, LKS Gałkówek oraz LKS Różyca. Na terenie gminy zlokalizowana jest bogata infrastruktura sportowa, którą tworzą m.in. zespoły i kompleksy sportowe, pojedyncze hale i boiska sportowe, obiekty rekreacji, baseny letnie czy place zabaw.

Głównymi walorami przyrodniczymi gminy są umiejscowione w jej części zachodniej, południowej i wschodniej kompleksy lasów, które zajmują około 41% powierzchni. Urozmaicone są one przez pagórkowaty krajobraz i dolinę rzeki Piasecznicy. Tereny te stanowią atrakcyjne miejsce wypoczynku dla mieszkańców aglomeracji łódzkiej. Główną miejscowością turystyczną na obszarze gminy są Lisowice, gdzie prowadzony jest projekt rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnej terenów nad tutejszym zalewem. W ostatnich latach powstało tu wiele obiektów infrastruktury turystycznej i wypoczynkowej.

Do walorów antropogenicznych zaliczyć można przede wszystkim występujące na obszarze gminy zabytki i obiekty zabytkowe. Najcenniejszym zabytkiem jest wpisany do rejestru zabytków pod nr rej.: 269 z 30.05.1967 r. zespół dworsko-parkowy w Lisowicach, pochodzący z przełomu XVIII i XIX w.

Przez obszar gminy przebiega również wiele szlaków turystycznych, w tym m.in. szlak historyczny, szlak kulinarny, szlak kulturowy, szlak przyrodniczy i szlak konny.

Według badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców, w ramach diagnozy najistotniejszymi problemami na terenie gminy w zakresie infrastruktury kulturowej i rekreacyjno-wypoczynkowej jest: zbyt mała liczba wydarzeń kulturalno-sportowych oraz niewystarczająca liczba miejsc rekreacyjnych do spędzania wolnego czasu.

Ochrona zdrowia

Dostępność do podstawowych usług medycznych na obszarze gminy zapewniają 3 Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej oraz 9 aptek i 2 punkty apteczne. Szersza baza specjalistycznej opieki medycznej i szpitali świadczona jest w pobliskim mieście Łódź.

Pomoc społeczna

Placówką realizującą zadania pomocy społecznej na terenie gminy Koluszki jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Koluszkach. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej, w latach

2017-2020, na tym obszarze zmniejszyła się o 30,78%, natomiast udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej spadł o 1,4 p. proc. do poziomu 3,3%. Jest to wartość wyższa o 0,1 p. proc. od średniej wartości dla powiatu łódzkiego wschodniego oraz niższa o 0,7 p. proc. od średniej wartości dla województwa łódzkiego i o 0,8 p. proc. od średniej wartości dla kraju.

W gminie Koluszki w 2020 roku, najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin, a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną, wskazanymi przez ośrodek pomocy społecznej było kolejno: ubóstwo, bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność.

Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy Koluszki zapewnia Policja i Straż Pożarna. Na tutejszym obszarze funkcjonuje Komenda Powiatowa Policji powiatu łódzkiego wschodniego, Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Koluszkach oraz 6 jednostek OSP tj. OSP Koluszki, OSP Gałków Duży, OSP Długie, OSP Wierzchy, OSP Borowa, OSP Będzelin.

W zakresie bezpieczeństwa, zidentyfikowane problemy nie odbiegają znacząco od tych, które występują w podobnych gminach. Ma to wpływ na odbieranie obszaru gminy w opinii publicznej wśród mieszkańców, jako miejsca spokojnego.

Infrastruktura techniczna

Na terenie gminy Koluszki, na obszarze miasta funkcjonuje system ciepłowniczy obsługiwany przez Koluszkowskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. (KPGK Sp. z o.o.). Ciepło wytwarzane jest w Ciepłowni Miejskiej w Koluszkach. Wg stanu na 31 grudnia 2020 r. długość sieci ciepłowniczej KPGK Sp. z o.o. na terenie miasta Koluszki wyniosła 7,047 km. Do sieci ciepłowniczej podłączonych było 83 budynków, w tym 60 budynków mieszkalnych oraz 23 budynki niemieszkalne, które zlokalizowane były głównie we wschodniej części miasta. Na pozostałym obszarze gminy ciepło odbiorcom dostarczane jest za pomocą indywidualnych kotłowni i systemów grzewczych. W celach grzewczych najczęściej wykorzystywane są takie paliwa jak węgiel kamienny, miał węglowy, a także gaz ziemny i olej opałowy.

Gmina zasilana jest w gaz z gazociągu wysokiego ciśnienia relacji Koluszki – Tomaszów Mazowiecki, ze stacji redukcyjnej o przepustowości maksymalnej 6 000 m³/h (zużycie szczytowe 900 m³/h). Z gazu przewodowego korzystają mieszkańcy wsi: Katarzynów, Zygmuntów, Żakowice, Różyca, Przanowice, Kaletnik, Słotwiny, Felicjanów, Gałków Duży, Gałków Mały i Borowa.

Stan zaopatrzenia gminy w infrastrukturę kanalizacyjną jest niewystarczający. Do sieci kanalizacyjnej podłączonych jest około 52,9% mieszkańców. Pozostali korzystają

z przydomowych oczyszczalni ścieków i zbiorników bezodpływowych. Stan wyposażenie w sieć wodociągową jest natomiast wysoki. Do sieci wodociągowej podłączonych jest około 92,5% wszystkich mieszkańców, z czego na obszarze miasta dostęp do sieci wodociągowej posiadają wszyscy mieszkańcy. Obszar gminy Koluszki jest zaopatrywany w wodę z siedmiu ujęć wody.

Gmina Koluszki posiada zadowalający stan sieci energetycznej oraz uporządkowany system gospodarki odpadami. Na jej terenie wykorzystywane są odnawialne źródła energii, w szczególności posługujące się energią słoneczną (7 elektrowni słonecznych o łącznej mocy około 7 MW i liczne indywidualne instalacje fotowoltaiczne na dachach budynków) oraz energią wiatru (6 elektrowni wiatrowych o łącznej mocy 17,4 MW).

Zgodnie z informacjami ogólnodostępnymi, udostępnionymi na portalach internetowych najpopularniejszych operatorów komórkowych w Polsce, część obszaru gminy Koluszki znajduje się w zasięgu sieci 5G oraz sieci światłowodowej.

Analiza zdolności inwestycyjnej

Zgodnie z danymi ze sprawozdań z wykonania budżetu z ostatnich 5 lat, gmina osiągała coraz wyższe dochody. Ich wartość wzrosła o 34 910 775,11 zł tj. 38,40%, z czego dochody majątkowe wzrosły o 3 347 079,57 zł, a dochody bieżące o 31 563 695,54 zł.

Przez cały okres lat 2016-2020 wypracowywano nadwyżkę budżetową, co uznać należy za pozytywny aspekt planowania i wykonywania dochodów i wydatków bieżących w gminie.

Analiza SWOT

Tabela 2. Analiza SWOT – przestrzeń i środowisko

Mocne strony	Słabe strony
• korzystne położenie geograficzne i dostępność szlaków komunikacyjnych, • położenie w aglomeracji Łódzkiej, • węzeł kolejowy o znaczeniu krajowym, • funkcjonowanie Łódzkiej Kolei Aglomeracyjnej, zapewniającej szybkie połączenie m.in. z Łodzią i Warszawą, • bliskość autostrady A1 i A2, • przebiegające przez obszar gminy drogi wojewódzkie i linie kolejowe o znaczeniu krajowym, • działania inwestycyjne w zakresie poprawy stanu technicznego dróg, • istniejące ścieżki rowerowe, • występujące walory przyrodnicze, w tym znajdujący się na terenie gminy rezerwat	• zły stan techniczny części dróg, • brak bezkolizyjnych przejazdów kolejowych, • presja urbanizacyjna i turystyczna, • brak lokalnej komunikacji publicznej, • wykorzystywanie nieekologicznych nośników ciepła, które powodują niską emisję, • brak miejsc ładowania samochodów elektrycznych.

Strategia Rozwoju Gminy Koluszki na lata 2022-2030

przyrody, obszar chronionego krajobrazu i obszary natura 2000, • inwestycje w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego, • współpraca z sąsiednimi gminami.	
Szanse	Zagrożenia
• bliskość Łodzi, • budowa Centralnego Portu Komunikacyjnego i związana z nim rozbudowa infrastruktury komunikacyjnej, • utworzenie terenów rekreacyjno-wypoczynkowych w miejscowości Lisowice, • pozyskanie środków finansowych z funduszy krajowych lub europejskich na rozbudowę infrastruktury drogowej, • wzrost zainteresowania wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii przez indywidualnych mieszkańców, jak również w obiektach publicznych, • ciągła edukacja i podnoszenie świadomości ekologicznej, • promocja walorów przyrodniczych i kulturowych Gminy.	• ograniczona ilość środków na rozwój infrastruktury technicznej, • niedostateczny poziom świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie gospodarowania odpadami, • degradacja środowiska naturalnego (m.in. zanieczyszczenie powietrza), • nasilające się zmiany klimatyczne (m.in. ocieplanie się klimatu, susze, ulewne deszcze).

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 3. Analiza SWOT – społeczeństwo

Mocne strony	Słabe strony
• dodatnie saldo migracji, • aktywność społeczna mieszkańców, • aktywność sportowa mieszkańców w klubach sportowych, • spadek liczby beneficjentów pomocy społecznej, • wysoki potencjał ludzki.	• spadek liczby ludności, • ujemny przyrost naturalny, • rosnący udział ludności w wieku poprodukcyjnym.
Szanse	Zagrożenia
• napływ nowych mieszkańców, • urozmaicanie oferty kulturalnej oraz zwiększanie dostępności kultury, • rosnąca aktywność i poziom integracji mieszkańców w wyniku realizowanych projektów, • utrzymanie się pozytywnych tendencji dotyczących podnoszenia poziomu wykształcenia wśród mieszkańców, • nowe możliwości udzielenia pomocy osobom potrzebującym, • efekty realizowanych w skali krajowej, wojewódzkiej i powiatowej programów	• postępujący proces starzenia się społeczeństwa, • migracja społeczeństwa do większych miast, • konkurencyjne wydarzenia kulturalne i sportowe w innych gminach, • bierność osób objętych pomocą społeczną i nasilanie się postaw roszczeniowych, • wykluczenie społeczne osób niepełnosprawnych w przypadku braku objęcia ich działaniami w tej kwestii, • zjawisko „dziedziczenia bezrobocia” i wyuczonej bezradności.

w zakresie polityki społecznej oraz koordynacja tych działań, - kontynuacja i realizacja nowych projektów socjalnych we współpracy z organizacjami pozarządowymi; - rozwój instytucji pomocowych oraz zwiększenie świadomości uczniów i mieszkańców na temat ich istnienia; - pozyskanie środków finansowych z funduszy krajowych lub europejskich na zapobieganie wykluczeniu społecznemu.	
--	--

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 4. Analiza SWOT – gospodarka

Mocne strony	Słabe strony
- wyznaczone tereny inwestycyjne – Podstrefa Koluszki, należąca do Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, - wzrastająca przedsiębiorczość mieszkańców, - wzrost liczby podmiotów gospodarczych, - zmniejszający się poziom bezrobocia.	- zmniejszająca się liczba osób w wieku produkcyjnym, - niewystarczająca liczba miejsc pracy umysłowej, - brak dostatecznej ilości obiektów handlowo usługowych, - niewystarczająca liczba hoteli i innych miejsc noclegowych dla turystów, - wysoki wskaźnik bezrobocia wśród osób korzystających z pomocy społecznej.
Szanse	Zagrożenia
- możliwość wykorzystania naturalnych zasobów gminy dla rozwoju turystyki, - budowa nowych zakładów na terenie gminy przez podmioty krajowe i zagraniczne.	- zmniejszająca się opłacalność produkcji rolnej, - wzrost kosztów budowy infrastruktury technicznej pod rozwój terenów inwestycyjnych.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 5. Analiza SWOT – infrastruktura techniczna

Mocne strony	Słabe strony
- zadowalający stopień zwodociągowania obszaru gminy, - funkcjonowanie oczyszczalni ścieków, - wyznaczenie aglomeracji Koluszki w ramach KPOŚK, - zadowalający stan sieci elektroenergetycznej, - funkcjonowanie sieci gazowej i ciepłowniczej, - brak istotnych zagrożeń dla zdrowia konsumentów korzystających z wodociągów zbiorowego zaopatrzenia na terenie gminy, - uporządkowany system gospodarki odpadami, - funkcjonujący punkt selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (PSZOK).	- niedostateczny stopień skanalizowania obszaru gminy, - niewystarczający stopień gazyfikacji obszaru gminy; - korzystanie przez mieszkańców ze zbiorników bezodpływowych, spośród których część jest w niedostatecznym stanie technicznym, - niedobory w stanie infrastruktury drogowej.

Szanse	Zagrożenia
• pozyskanie środków finansowych z funduszy krajowych lub europejskich na rozbudowę infrastruktury technicznej, • powstawanie nowoczesnych instalacji do przetwarzania odpadów, • wprowadzenie na terenie kraju nowych założeń i wytycznych dotyczących gospodarowania odpadami komunalnymi.	• rosnąca produkcja odpadów komunalnych, • rosnące koszty inwestycji dotyczące rozbudowy infrastruktury technicznej, • ograniczona ilość środków na inwestycje w przyszłych latach, • niewłaściwe postępowanie z odpadami przez część właścicieli nieruchomości.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 6. Analiza SWOT – infrastruktura społeczna

Mocne strony	Słabe strony
• istniejące walory naturalne i krajobrazowe dające warunki do rozwoju funkcji turystyczno-wypoczynkowej, • aktywna działalność stowarzyszeń i organizacji pozarządowych na terenie gminy, • pozyskiwanie przez Gminę środków pozabudżetowych, • rozwinięta sieć placówek oświatowych, • funkcjonowanie kina „Odeon 3D”, • dobrze zachowane obiekty zabytkowe, • bogata oferta edukacyjna, • funkcjonowanie instytucji pomocy społecznej na terenie gminy, która umożliwia mieszkańcom pokonanie trudnych sytuacji życiowych, rozwiązanie problemów, okazuje wsparcie, zaspokaja podstawowe potrzeby oraz udziela pomocy psychologicznej dla osób i rodzin, które tego potrzebują.	• niewystarczający poziom zasobów mieszkaniowych, • niedostateczna oferta kulturalno – rozrywkowa, • niewystarczająca infrastruktura sportowo- rekreacyjna, • niewystarczająca ilość instytucji dla osób starszych i niepełnosprawnych, • niewystarczająca oferta turystyczna.
Szanse	Zagrożenia
• zwiększony ruch turystyczny, • promocja walorów przyrodniczych i kulturowych gminy, • pozyskanie środków finansowych z funduszy krajowych lub europejskich na rozbudowę infrastruktury turystycznej • możliwość rozwoju sportu w oparciu o przygotowaną bazę obiektów sportowych, • przebudowa obiektów pod rozwój społeczny, • pozyskanie środków finansowych z funduszy krajowych lub europejskich na rozbudowę infrastruktury społecznych, • wzrost jakości usług w zakresie pomocy społecznej.	• rosnące koszty inwestycji, • ograniczona ilość środków na inwestycje w przyszłych latach, • ograniczona dostępność do terenów inwestycyjnych umożliwiających gminie realizację niezbędnych inwestycji, • rosnące potrzeby osób starszych i niesamodzielnych.

Źródło: Opracowanie własne

2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym, kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych i oczekiwane rezultaty planowanych działań

WIZJA I MISJA

Wizja rozwoju określa stan docelowy, do którego władze lokalne oraz ich partnerzy będą dążyć, wykorzystując możliwości płynące z posiadanego potencjału własnego i szans pojawiających się w najbliższym otoczeniu. Wizja określa zatem, jak Gmina zamierza być postrzegana w przyszłości.

Uwzględniając powyższe, określono następującą wizję rozwoju: **W roku 2030 Gmina Koluszki jest atrakcyjnym miejscem do życia, z dobrze rozwiniętą infrastrukturą techniczną i rekreacyjno-wypoczynkową oraz prosperującą strefą ekonomiczną z atrakcyjnymi miejscami pracy, dbającą o swoje środowisko przyrodnicze.**

Strategia Rozwoju powinna stanowić dokument bazowy, wspierać i synergicznie wpływać na realizację celów i działań sprecyzowanych w innych dokumentach planistycznych i strategicznych Gminy, wpływając na jego ożywienie społeczno-gospodarcze oraz rozwój w sferze społecznej, kulturalnej i turystyczno-rekreacyjnej.

Misja to zwięzła, wewnętrznie spójna deklaracja definiująca powód istnienia organizacji, jej podstawowy cel, na którego realizację nastawione są jej działania oraz wartości, które kierują pracą jej personelu.

W przypadku jednostek samorządu terytorialnego misja została zdefiniowana w ustawie o samorządzie gminnym, zgodnie z którą do zadań własnych gminy należy zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty.

Uwzględniając powyższe, określono następującą misję: **Zaspokajanie potrzeb mieszkańców i tworzenie dogodnych warunków dla życia oraz rozwoju przedsiębiorczości poprzez rozbudowę infrastruktury społecznej i technicznej z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju oraz dbanie o istniejące walory przyrodnicze i kulturowe.**

CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Cele strategiczne są odpowiedzią na problemy zdiagnozowane w ramach przeprowadzonej diagnozy Gminy. Cele strategiczne wynikają ze sformułowanej wcześniej wizji rozwoju Gminy. Wytaczają kierunki, którymi należy podążać, by osiągnąć założony w niej stan. W ramach niniejszej Strategii określono 3 cele strategiczne w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym:

Wymiar społeczny:

— Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego

Wymiar gospodarczy:

— Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej i mieszkaniowej gminy

Wymiar przestrzenny (środowisko i infrastruktura):

— Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych

Wymiary rozwojowe Gminy są zależne od siebie i wzajemnie się przenikają. Zadania i cele zrealizowane w jednym wymiarze rozwojowym wpływają na realizację zadań i celów w innym, dzięki czemu powstaje efekt synergii wzmacniający osiągnięcie wymaganych wskaźników, co tylko przyspiesza realizację określonej wizji rozwoju Gminy.

Cele strategiczne będą osiągnięte poprzez realizację szczegółowych celów operacyjnych, które zaprezentowano w tabeli poniżej.

Tabela 7. Cele strategiczne i operacyjne

Wymiar społeczny	Wymiar gospodarczy	Wymiar przestrzenny
Cele strategiczne		
1. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego	2. Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej i mieszkaniowej gminy	3. Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych
Cele operacyjne		
1.1. Rozwój usług kultury oraz ochrona wartości i kształtowanie dziedzictwa kulturowego; 1.2. Rozwój sektora turystyki weekendowej oraz zwiększenie oferty sportowej i rekreacyjnej; 1.3. Aktywizacja i pomoc społeczna oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu; 1.4. Poprawa jakości życia codziennego mieszkańców.	2.1. Rozbudowa koluszkowskiej strefy ekonomicznej; 2.2. Rozwój przedsiębiorczości mieszkańców; 2.3. Rozbudowa infrastruktury technicznej; 2.4. Wspieranie działań służących rozwojowi budownictwa mieszkaniowego.	3.1. Ograniczenie niskiej emisji oraz wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii; 3.2. Ochrona zasobów środowiska naturalnego i edukacja ekologiczna.

Źródło: Opracowanie własne

Cel strategiczny: 1. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego:

- Cel operacyjny 1.1. Rozwój usług kultury oraz ochrona wartości i kształtowanie dziedzictwa kulturowego,
- Cel operacyjny 1.2. Rozwój sektora turystyki weekendowej oraz zwiększenie oferty sportowej i rekreacyjnej,
- Cel operacyjny 1.3. Aktywizacja i pomoc społeczna oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu,
- Cel operacyjny 1.4. Poprawa jakości życia codziennego mieszkańców.

W ramach pierwszego celu operacyjnego realizowane będą działania z zakresu rozwoju usług i oferty kultury oraz ochrony wartości i kształtowania dziedzictwa kulturowego, w tym opieki nad obiektami zabytkowymi.

Dziedzictwo kulturowe stanowi dorobek materialny poprzednich pokoleń, a także dorobek czasów współczesnych. Jest to wartość materialna i niematerialna określająca pochodzenie i kulturę. Dziedzictwo kulturowe jest fundamentem tożsamości danej społeczności, dlatego ważna jest jego ochrona w celu zachowania dorobku dla przyszłych pokoleń. Cel ten obejmuje również edukację mieszkańców i wzrost świadomości społecznej dotyczący zachowania i pielęgnowania dziedzictwa kulturowego regionu poprzez organizację różnego rodzaju działań. Planowane jest utworzenie wraz z partnerami w ramach Łódzkiego Obszary Metropolitalnego Centrum Integracji Wielokulturowej, budowa Centrum Kultury, w którym nową siedzibę znajdzie MOK (Miejski Ośrodek Kultury) i MBP (Miejska Biblioteka Publiczna) wraz z utworzeniem cyfrowej oferty bibliotecznej, budowa zadaszenia Amfiteatru w Parku Miejskim w Koluszkach oraz rozwój muzeum w Koluszkach.

Drugi cel ma wspierać rozwój sektora turystyki weekendowej oraz zwiększenie oferty sportowej i rekreacyjnej poprzez rozbudowę infrastruktury sportowo-rekreacyjno-wypoczynkowej, głównie w oparciu o walory przyrodnicze rzeki Mrogi oraz zbiornika wodnego Lisowice. Na obszarze tym od kilku lat prowadzony jest projekt rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnej. Już teraz tereny te stanowią atrakcyjne miejsce wypoczynku dla mieszkańców aglomeracji łódzkiej, a realizacja zadań w ramach niniejszego celu jeszcze bardziej rozwinie ofertę turystyczną gminy oraz spowoduje dalszy napływ turystów. Wzrost liczby odwiedzających wiąże się również ze zwiększeniem popytu na usługi gastronomiczne i noclegowe, co wpłynie na rozwój tego sektora usług w gminie. Wzrost ruchu turystycznego związany jest także z dostępnością komunikacyjną obszarów turystycznych, dlatego istotny jest rozwój sieci komunikacyjnej. Tereny wypoczynkowo-rekreacyjne oraz miejsca spędzania czasu wolnego wpłyną na aktywność ruchową mieszkańców, spowodują ogólną poprawę kondycji fizycznej oraz zdrowotnej. Oferta turystyczna prowadzona może być również w oparciu o przebiegające

przez tutejszy obszar szlaki turystyczne m.in. Łódzki szlak konny czy szlak frontu I wojny światowej.

Kolejnym aspektem jest aktywizacja i pomoc społeczna oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. W tym zakresie zaplanowano realizację nowych programów aktywizujących dla osób starszych i niepełnosprawnych, wsparcie dla osób bezdomnych, likwidację barier architektonicznych, rozbudowę infrastruktury ochrony zdrowia, wsparcie rodzin z problemami społecznymi i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz zmniejszenie liczby osób korzystających z usług pomocy społecznej. Postępujący proces starzenia się społeczeństwa sprawia, iż kluczowa jest intensyfikacja działań samorządu w tym zakresie i powoduje to zmianę zapotrzebowania na usługi społeczne.

Realizacja zaplanowanych zadań wpłynie na rozwój infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej i oferty kulturowej oraz podniesie atrakcyjność osiedleńczą. Działania dla osób młodych sprzyjają rozwojowi społeczno-ekonomicznemu jednostki samorządu terytorialnego, gdyż to młodzi ludzie stanowią siłę napędową współczesnych społeczeństw. Powyższe czynniki społeczne mają wpływ na trwalsze budowanie relacji społecznych oraz na poprawę tożsamości lokalnej. Ponadto tworzą podstawę do rozwoju społecznego i gospodarczego. Aktywne społeczeństwo wpływa m.in. na wzrost aktywności organizacji pozarządowych, działających na rzecz rozwoju lokalnego i podniesienia poziomu życia mieszkańców. Realizacja wyżej określonych celów operacyjnych, dbanie o dziedzictwo kulturowe, organizowanie cyklicznych imprez i wydarzeń kulturowych, rozwój oferty turystycznej i wypoczynkowej poprawi jakość życia mieszkańców oraz uatrakcyjni wizerunek gminy.

Dodatkowo istotnym aspektem w zakresie rozwoju kapitału ludzkiego i społecznego jest zwiększanie jakości edukacji, organizacja rozwojowych działań społecznych oraz wzrost poziomu bezpieczeństwa mieszkańców. Gmina Koluszki zaplanowała szereg zadań i działań w tych obszarach na najbliższe lata m.in. realizację projektów poprawiających jakość edukacji, przywrócenie funkcji społeczno-gospodarczej zdegradowanych obszarów w mieście Koluszki poprzez ich kompleksową rewitalizację, budowę targowiska miejskiego, rozbudowę systemu monitoringu wizyjnego czy wsparcie jednostek OSP i PSP oraz Komendy Powiatowej Policji. Niewątpliwie przyczynią się one do poprawy jakości życia mieszkańców i pozwolą osiągnąć zamierzone cele.

Strategia Rozwoju Gminy Koluszki na lata 2022-2030

Tabela 8. Cel strategiczny 1: Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego

Kierunek działań	Zadania	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik oceny osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
Cel operacyjny 1.1						
Rozwój usług kultury oraz ochrona wartości i kształtowanie dziedzictwa kulturowego						
Integracja wielokulturowa społeczeństwa	– Rozwój oferty Centrum Integracji Wielokulturowej	– zwiększenie dostępności usług Centrum Integracji Wielokulturowej – integracja społeczeństwa	– Liczba nowych ofert Centrum Integracji Wielokulturowej	– Budżet gminy – Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne	– Urząd Miejski w Koluszkach	2022-2027
Ochrona zasobów kulturowych	– Rewitalizacja obiektów i obszarów zabytkowych – Ustanowienie ochrony obszarowej dla osiedla pracowników kolei w Koluszkach – Promowanie wiedzy o opiece nad zabytkami i zachowaniu dziedzictwa kulturowego – Budowa Centrum Kultury, w którym nową siedzibę znajdzie MOK i MBP – Utworzenie cyfrowej oferty bibliotecznej – Budowa zadaszenia Amfiteatru w Parku Miejskim w Koluszkach – Rozwój muzeum w Koluszkach	– poprawa stanu zabytków – wzrost świadomości społecznej dotyczącej zachowania dziedzictwa kulturowego – poprawa dostępności mieszkańców do usług kultury – rozwój oferty bibliotecznej i dotarcie do szerszego grona odbiorców – rozwój muzeum w Koluszkach – dostępność do historii gminy	– Liczba zabytków i obiektów zabytkowych, których stan technicznych uległ poprawie – Liczba zorganizowanych działań o tematyce kształtowania dziedzictwa kulturowego – Liczba wybudowanych Centrów Kultury – Liczba utworzonych cyfrowych usług bibliotecznych – Liczba wspartych muzeów na terenie gminy [szt.]	– Budżet gminy – Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne	– Urząd Miejski w Koluszkach	2022-2030
Cel operacyjny 1.2						
Rozwój sektora turystyki weekendowej oraz zwiększenie oferty sportowej i rekreacyjnej						
Rozbudowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej	— Budowa budynków klubowych LKS Różycza i LKS Gałków — Przebudowa stadionu wraz z niezbędną infrastrukturą na terenie OSIR Koluszki oraz zagospodarowanie terenu OSIR, zespołu boisk sportowych przy ul. Żwirki i ul. Zadajnikowej w Koluszkach	– rozwój oferty spędzania wolnego czasu – wzrost liczby obiektów sportowych i rekreacyjnych – wzrost liczby placów zabaw	– Liczba wybudowanych obiektów sportowych i rekreacyjnych – Liczba placów zabaw	– Budżet gminy – Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne	– Urząd Miejski w Koluszkach	2022-2030

Strategia Rozwoju Gminy Koluszki na lata 2022-2030

Kierunek działań	Zadania	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik oceny osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
	- Modernizacja i doposażenie infrastruktury sportowo-rekreacyjnej na boisku i placu zabaw w Katarzynowie - Budowa placu zabaw na terenie osiedla Zieleń Południe w Koluszkach - Budowa boiska sportowego os. Łódzkie I w Koluszkach - Budowa boiska sportowego w Nowym Redzeniu					
Poszerzenie oferty rekreacyjnej i turystycznej	- Organizacja nowych zajęć, imprez i wydarzeń dla mieszkańców i turystów - Budowa tężni solankowej na terenie miasta Koluszki - Wykorzystanie wód geotermalnych na potrzeby sportu i rekreacji	- rozwój oferty spędzania wolnego czasu, - rozwój oferty turystycznej i rekreacyjnej.	Liczba organizowanych wydarzeń dla mieszkańców	- Budżet gminy - Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne	Urząd Miejski w Koluszkach	2022-2030
Rozwój oferty turystycznej w Lisowicach	- Rozbudowa infrastruktury turystyczno-wypoczynkowej w miejscowości Lisowice w oparciu o walory przyrodnicze rzeki Mrogi oraz zbiornika wodnego Lisowice - Rozbudowa ścieżki rowerowej „szlakiem dawnej kolejki”	- rozwój oferty spędzania wolnego czasu, - rozwój oferty turystycznej i rekreacyjnej	- Liczba wybudowanych obiektów infrastruktury turystyczno-wypoczynkowej w Lisowicach - Długość ścieżek rowerowych	- Budżet gminy - Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne.	Urząd Miejski w Koluszkach	2022-2030
Cel operacyjny 1.3 Aktywizacja i pomoc społeczna oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu						
Poprawa warunków funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych	- Usuwanie barier architektonicznych – przystosowanie modernizowanych budynków użyteczności publicznej dla osób niepełnosprawnych - Rozbudowa infrastruktury ochrony zdrowia - Włączanie społeczne – aktywizacja osób starszych	- wzrost dostępności infrastruktury publicznej dla osób z niepełnosprawnością - rozwinięta oferta usług społecznych skierowanych do seniorów - infrastruktura ochrony zdrowia w dobrym stanie - nowe programy aktywizujące osoby	- Liczba zlikwidowanych barier architektonicznych - Liczba działań aktywizujących skierowanych do osób starszych - Liczba utworzonych nowych programów aktywizujących osoby starsze - Liczba uczestników działań aktywizujących	- Budżet gminy - Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne	- Urząd Miejski w Koluszkach - Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Koluszkach	2022-2030

Strategia Rozwoju Gminy Koluszki na lata 2022-2030

Kierunek działań	Zadania	Oczekiwane rezultaty działań	Wskaźnik oceny osiągnięcia działań	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
	poprzez rozwój usług społecznych i opiekuńczych: Program pomocna dłoń	starsze i osoby z niepełnosprawnościami, rozwój usług opiekuńczych	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem			
Wsparcie rodzin z problemami społecznymi i zagrożonych wykluczeniem społecznym	Aktywizacja rodzin z problemami społecznymi i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	- zwiększona liczba programów profilaktycznych - spadek liczby osób korzystających z usług pomocy społecznej	- Liczba programów profilaktycznych - Liczba rodzin objęta wsparciem asystenta rodziny - Liczba osób korzystających z usług pomocy społecznej	- Budżet gminy - Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne	- Urząd Miejski w Koluszkach - Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Koluszkach	2022-2030
Wsparcie osób bezdomnych	Utworzenie ośrodka wsparcia dla osób bezdomnych	- spadek liczby osób bezdomnych, - aktywizacja osób wykluczonych społecznie z powodu bezdomności, - wzrost liczby ośrodków wsparcia osób bezdomnych	- Liczba osób bezdomnych - Liczba utworzonych ośrodków wsparcia	- Budżet gminy - Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne	- Urząd Miejski w Koluszkach - Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Koluszkach	2022-2027
Cel operacyjny 1.4 Poprawa jakości życia codziennego mieszkańców						
Zwiększenie jakości edukacji	- Budowa żłobka w Koluszkach - Przebudowa pomieszczeń przedszkola w Gałkowie Dużym w celu zmiany sposobu użytkowania na potrzeby żłobka - Budowa przedszkola w Gałkowie Dużym - Rozbudowa kompleksu szkolno – przedszkolnego w Różycy - Realizacja zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży z terenu Gminy Koluszki	- Wzrost jakości edukacji - Poprawa dostępu do edukacji	Liczba zrealizowanych projektów poprawiających jakość edukacji	- Budżet gminy - Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne	Urząd Miejski w Koluszkach	2022-2030

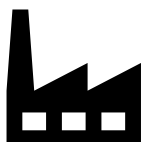
Strategia Rozwoju Gminy Koluszki na lata 2022-2030

Kierunek działań	Zadania	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik oceny osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
	- Modernizacja budynku szkoły podstawowej w Gałkowie Dużym - Modernizacja Przedszkola nr 3 w Koluszkach					
Organizacja rozwojowych działań społecznych	- Przywrócenie funkcji społeczno-gospodarczej zdegradowanych obszarów w mieście Koluszki poprzez ich kompleksową rewitalizację - Budowa targowiska miejskiego w Koluszkach	Polepszenie jakości życia mieszkańców	Liczba zorganizowanych społecznych działań rozwojowych	- Budżet gminy - Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne	Urząd Miejski w Koluszkach	2022-2023
Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców	- Rozbudowa systemu monitoringu wizyjnego - Dotacje dla gminnych jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych i Państwowej Straży Pożarnej - Wsparcie finansowe Komendy Powiatowej Policji Powiatu Łódzkiego Wschodniego	Wzrost poziomu bezpieczeństwa mieszkańców	- Liczba funkcjonujących kamer systemu monitoringu wizyjnego - Liczba dofinansowanych jednostek OSP i PSP - Wysokość wsparcia Komendy Powiatowej Policji Powiatu Łódzkiego Wschodniego	- Budżet gminy - Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne	Urząd Miejski w Koluszkach	2022

Źródło: Opracowanie własne

Cel strategiczny: 2. Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej i mieszkaniowej gminy:

- Cel operacyjny 2.1. Rozbudowa koluszkowskiej strefy ekonomicznej,
- Cel operacyjny 2.2. Rozwój przedsiębiorczości mieszkańców,
- Cel operacyjny 2.3. Rozbudowa infrastruktury technicznej,
- Cel operacyjny 2.4. Wspieranie działań służących rozwojowi budownictwa mieszkaniowego.

Gmina Koluszki jest jedną z lepiej rozwiniętych gospodarczo gmin we wschodniej części województwa łódzkiego, ale na jej obszarze brakuje atrakcyjnych miejsc pracy. Dlatego jednym z celów strategicznych rozwoju Gminy jest zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej. Zakłada się, że w ciągu najbliższych lat jej głównym filarem gospodarczym stanie się koluszkowska strefa ekonomiczna. Dlatego ważne jest jej wsparcie i realizacji w tym zakresie nowych inwestycji. Do głównych kierunków działań w tym zakresie zalicza się promocję istniejących terenów inwestycyjnych w celu przyciągnięcia nowych inwestorów oraz systematyczne wyznaczanie i uzbrajanie w infrastrukturę nowych obszarów, co wpłynie na lepszą ofertę i atrakcyjność inwestycyjną dla potencjalnych inwestorów. Panuje się ponadto utworzenie parku naukowo-technologicznego oraz budowę terminala intermodalnego.

Czynnikiem zwiększającym atrakcyjność terenów gminy może stać się planowany Centralny Port Komunikacyjny oraz związana z nim rozbudowa infrastruktury kolejowej. W bezpośrednim sąsiedztwie gminy planowana jest budowa nowej linii kolejowej nr 85 Warszawa – CPK – Łódź – Sieradz – Kalisz – Poznań, która istotnie skróci czas jazdy w relacjach pomiędzy Warszawą, Łodzią i Poznaniem oraz Wrocławiem. Niewątpliwie przyczyni się to do wzrostu konkurencyjności transportu kolejowego i towarowego pomiędzy tymi miastami i ich okolicami. Oddanie powyższej linii do użytku planowane jest na rok 2027. Ponadto w Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 linia kolejowa nr 1 przebiegająca przez obszar gminy wskazana została jako strategiczna linia kolejowa dla rozwoju funkcji logistycznych i stanowiąca dojazd do CPK.

Ważne są również działania zachęcające mieszkańców poprzez materiały promocyjne i szkolenia do doskonalenia swoich umiejętności oraz prowadzenie działań tworzących nowe miejsca pracy. Efektem takiego wsparcia będzie wzrost umiejętności przedsiębiorczych wśród mieszkańców oraz powstanie nowych działalności gospodarczych. Wpłynie to nie tylko na polepszenie sytuacji gospodarczej na obszarze gminy, ale poprawi również zamożność i jakość życia mieszkańców.

Dostęp do podstawowej infrastruktury technicznej wpływa na możliwość prowadzenia inwestycji na danym obszarze, podwyższając jego atrakcyjność inwestycyjną. W związku z powyższym do kierunków rozwoju z zakresu wzrostu atrakcyjności inwestycyjnej zaliczono rozbudowę i modernizację infrastruktury wodociągowej, kanalizacyjnej, drogowej i okołodrogowej, ciepłowniczej oraz teleinformatycznej. Zrównoważony rozwój infrastruktury technicznej wpływa nie tylko na poprawę bezpieczeństwa i zwiększenie jakości życia mieszkańców, ale także na możliwość lepszego funkcjonowania podmiotów gospodarczych. Rozbudowa infrastruktury technicznej będzie również postępować równolegle z pojawieniem się potrzeb związanych z rozwojem inwestycji.

Głównym problemem z zakresu komunikacji jest brak lokalnej komunikacji publicznej na obszarze gminy, dlatego jednym z kierunków działań jest jej utworzenie. Wpłynie to na zmniejszenie natężenia ruchu samochodowego i spadek emisji liniowej zanieczyszczeń, ponieważ część mieszkańców wybierze autobus w celu przemieszczenia się. Funkcjonowanie komunikacji pozwoli również na zwiększenie mobilności osób niepełnosprawnych i osób o ograniczonej możliwości przemieszczania się (m.in. seniorów czy osób nieposiadających prawa jazdy np. dzieci i młodzieży).

Gmina Koluszki zlokalizowana jest w obrębie Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego, który podlega procesowi suburbanizacji. Należy dążyć do wzrostu konkurencyjności gminy na rynku mieszkaniowym, aby przyciągnąć nowych mieszkańców i deweloperów. Do głównych zadań w tym zakresie zaliczyć można: wyznaczanie nowych obszarów pod rozwój mieszkalnictwa, co wpłynie na poprawę standardów urbanistycznych i planowany rozwój zabudowy, wdrożenie szybszego procesowania postępowań administracyjnych dotyczących inwestycji mieszkaniowych, które mają zachęcić potencjalnych deweloperów do inwestycji. Istotna jest także promocja terenów pod zabudowę mieszkaniową, pozwalająca dotrzeć do szerszego grona deweloperów.

Strategia Rozwoju Gminy Koluszki na lata 2022-2030

Tabela 9. Cel strategiczny 2: Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej i mieszkaniowej gminy

Kierunek działań	Zadania	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
Cel operacyjny 2.1						
Rozbudowa koluszkowskiej strefy ekonomicznej						
Promocja terenów inwestycyjnych	Promocja koluszkowskiej strefy ekonomicznej, w tym poprawa warunków obsługi i rozwoju istniejących terenów inwestycyjnych	- większa liczba realizowanych działań na rzecz pozyskania nowych inwestorów - zwiększenie liczby materiałów promocyjnych	- Liczba zrealizowanych działań promocyjnych - Liczba realizowanych działań na rzecz pozyskania nowych inwestorów	- Budżet gminy - Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne	Urząd Miejski w Koluszkach	2022-2030
Powiększenie strefy ekonomicznej	- Wyznaczenie nowych terenów inwestycyjnych - Utworzenie parku naukowo-technologicznego - Budowa terminalu intermodalnego	- utworzenie nowych terenów inwestycyjnych - dopasowanie zapisów w planach przestrzennych	Powierzchnia terenów inwestycyjnych	- Budżet gminy - Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne	Urząd Miejski w Koluszkach	2022-2030
Cel operacyjny 2.2						
Rozwój przedsiębiorczości mieszkańców						
Kształtowanie postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców poprzez działania edukacyjne	Organizacja szkoleń i działań edukacyjnych z zakresu przedsiębiorczości i prowadzenia działalności gospodarczej	- wysoki poziom wiedzy mieszkańców z zakresu zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej - zwiększenie liczby przedsiębiorców na terenie gminy.	- Liczba zarejestrowanych nowych podmiotów gospodarczych - Liczba uczestników działań edukacyjnych	- Budżet gminy - Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne	- Urząd Miejski w Koluszkach - Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Koluszkach	2022-2030
Cel operacyjny 2.3						
Rozbudowa infrastruktury technicznej						
Rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej i ośrodkowej	- Poprawa stanu technicznego dróg - Budowa parkingów, w tym: - parkingu przy cmentarzu w Gałkowie Dużym - parkingu na potrzeby SP w Długiem - parkingu na potrzeby SP w Gałkowie Dużym	- dobry stan techniczny dróg - poprawa komfortu transportu drogowego - wzrost liczby miejsc parkingowych - przeniesienie ruchu rowerowego na wyznaczone ścieżki rowerowe	- Długość zmodernizowanych dróg - Liczba miejsc parkingowych - Długość wybudowanych ścieżek rowerowych - Liczba wybudowanych punktów ładowania pojazdów elektrycznych	- Budżet gminy - Budżet województwa - Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych - Publiczne pozabudżetowe	- Urząd Miejski w Koluszkach - Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego	2022-2030

Strategia Rozwoju Gminy Koluszki na lata 2022-2030

Kierunek działań	Zadania	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
	- parkingu na potrzeby Przedszkola w Gałkowie Dużym - parkingu w osiedlu Głowackiego - parkingów przy dworcach PKP - Budowa infrastruktury rowerowej – trasy, parkingi, system łączenia środków transportu - Budowa publicznych punktów ładowania pojazdów elektrycznych - Rozbudowa infrastruktury do ładowania i tankowania pojazdów nisko i zeroemisyjnych - Modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego (wymiana na lampy LED) oraz chodników i przejść dla pieszych - Budowa bezkolizyjnych przejazdów kolejowych na terenie Gminy Koluszki - Budowa obwodnicy Koluszek - Rozbudowa drogi wojewódzkiej 715 - Rozbudowa drogi wojewódzkiej 716	- zapewnienie spójnej sieci ścieżek rowerowych - wzmocnienie potencjału turystyki rowerowej - zmniejszenie emisji liniowej zanieczyszczeń - rozwój infrastruktury ładowania pojazdów elektrycznych - wysoki poziom bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego - podniesienie efektywności energetycznej oświetlenia ulicznego	Liczba punktów rozbudowanego oświetlenia	fundusze krajowe i zagraniczne		
Rozbudowa infrastruktury kanalizacyjnej	- Budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących - Budowa sieci wodociągowej oraz rozproszonego systemu oczyszczania ścieków we wsi Borowa - Modernizacja i rozbudowa Miejskiej Oczyszczalni Ścieków w Koluszkach	- wysokiej jakości infrastruktura kanalizacyjna - zwiększony dostęp mieszkańców do sieci kanalizacyjnej - wzrost liczby przydomowych oczyszczalni ścieków - wzrost liczby zbiorników bezodpływowych	- Długość sieci kanalizacyjnej - Liczba mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej - Udział ludności korzystającej z instalacji kanalizacyjnej na obszarach wiejskich - Liczba rozbudowanych i zmodernizowanych oczyszczalni ścieków	- Budżet gminy - PROW 2021-2027 - Środki własne mieszkańców - Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne	- Urząd Miejski w Koluszkach - Mieszkańcy gminy	2022-2030

Strategia Rozwoju Gminy Koluszki na lata 2022-2030

Kierunek działań	Zadania	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
	- Modernizacja przepompowni i tłoczni na terenie Gminy Koluszki - Budowa kanalizacji sanitarnej w Koluszkach - Budowa kanalizacji sanitarnej w Zakowicach - Budowa kanalizacji sanitarnej w Róży - Budowa kanalizacji sanitarnej w Kaletniku - Budowa kanalizacji sanitarnej w Borowej - Budowa kanalizacji sanitarnej w Gałkowie Dużym - Budowa kanalizacji sanitarnej w Gałkowie Małym - Budowa kanalizacji sanitarnej w Słotwinach - Budowa kanalizacji sanitarnej w Nowym Redzeniu - Budowa kanalizacji sanitarnej w Starym Redzeniu - Budowa kanalizacji sanitarnej w Regnach - Budowa kolektora deszczowego dla wschodniej strony miasta Koluszki	zbiorniki bezodpływowe w dobrym stanie technicznym	- Liczba wybudowanych przydomowych oczyszczalni ścieków - Liczba wyremontowanych zbiorników bezodpływowych			
Rozbudowa infrastruktury wodociągowej	- Budowa zbiornika wody uzdatnionej na terenie SUW Koluszki o poj. 1000 m³ - Budowa zbiornika wody pitnej na UW Borowa o poj. 250 m³ - Montaż monitoringu chlorowania wody na ujęciach wody na terenie gminy Koluszki - Wspólna budowa sieci wodociągowej na terenie Gminy Koluszki	- wysokiej jakości infrastruktura wodociągowa, - zapewnienie bieżących dostaw wody, - zwiększony dostęp mieszkańców do sieci wodociągowej, - stacje uzdatniania wody w dobrym stanie.	- Długość sieci wodociągowej - Przewidywana liczba osób korzystających z ulepszanego zaopatrzenia w wodę - Liczba zmodernizowanych stacji uzdatniania wody	- Budżet gminy - NFOŚiGW w Warszawie - WFOŚiGW w Łodzi - KPGK Sp. z o.o. - PROW 2014-2020 - Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne	Urząd Miejski w Koluszkach	2022-2030

Strategia Rozwoju Gminy Koluszki na lata 2022-2030

Kierunek działań	Zadania	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
	- Modernizacja sieci wodociągowych na terenie Gminy Koluszki - Modernizacja ujęć wody					
Wsparcie transportu publicznego	- Utworzenie lokalnej komunikacji publicznej; - Stworzenie systemu gminnej komunikacji zbiorowej do potrzeb osób niepełnosprawnych - Wsparcie transportu publicznego – węzły przesiadkowe P&R i B&R - Wsparcie systemów publicznego transportu zbiorowego w ramach miast i ich obszarów funkcjonalnych i działania na rzecz integracji transportu zbiorowego i nowych sposobów przemieszczania się - Modernizacja dworców i przystanków kolejowych na terenie gminy	- poprawa komfortu transportu drogowego - zmniejszenie natężenia ruchu na drogach - zwiększenie mobilności osób niepełnosprawnych i osób o ograniczonej możliwości przemieszczania się (m.in. seniorzy czy dzieci i młodzież) - zmniejszenie emisji liniowej zanieczyszczeń - dworce i przystanki kolejowe w dobrym stanie technicznym	- Liczba utworzonych linii autobusowych - Liczba przystanków komunikacji miejskich - Liczba autobusów we flocie przystosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych - Liczba elektrycznych autobusów we flocie - Liczba utworzonych węzłów przesiadkowych P&R i B&R - Liczba zmodernizowanych dworców i przystanków kolejowych	- Budżet gminy - Środki PKP - Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne	- Urząd Miejski w Koluszkach - PKP	2022-2030
Rozbudowa sieci ciepłowniczej	- Sporządzenie dokumentacji projektowej i budowa przykładowej oczyszczalni ścieków na terenie Miejskiej Ciepłowni w Koluszkach - Rozbudowa sieci ciepłowniczej miasta Koluszki - Modernizacja miejskiej ciepłowni z wykorzystaniem źródeł odnawialnych - Wykonanie badawczego odwiertu geotermalnego w Koluszkach - Wykorzystanie wód geotermalnych w ciepłownictwie	- Zapewnienie ciągłego odbioru i oczyszczania ścieków bytowych z Miejskiej Ciepłowni w Koluszkach - Zapewnienie ciepła systemowego mieszkańcom miasta	Liczba wybudowanych przyłączy ciepłowniczych	- WFOŚiGW w Łodzi - KPGK Sp. z o.o.	Urząd Miejski w Koluszkach	2022-2030

Strategia Rozwoju Gminy Koluszki na lata 2022-2030

Kierunek działań	Zadania	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
Rozbudowa sieci teleinformatycznej	- wspieranie utrzymania, rozbudowy i budowy liniowych elementów sieci światłowodowych wraz z węzłami dostępowymi - wspieranie utrzymania, rozbudowy i budowy infrastruktury teleinformatycznej	- zwiększony dostęp mieszkańców do sieci światłowodowej - rozbudowana przewodowa i bezprzewodowa infrastruktura teleinformatyczna	Liczba gospodarstw domowych wyposażonych w urządzenie z dostępem do sieci światłowodowego	- Budżet gminy - Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne	Urząd Miejski w Koluszkach	2022-2030
Cel operacyjny 2.4 Wspieranie działań służących rozwojowi budownictwa mieszkaniowego						
Rozwój budownictwa mieszkaniowego	- Wyznaczanie nowych obszarów pod rozwój mieszkalnictwa - Wdrożenie szybszego procesowania postępowań administracyjnych dotyczących inwestycji mieszkaniowych - Promocja terenów mieszkaniowych - Zakup gruntów na potrzeby komunalne - Objęcie przez Gminę Koluszki udziałów w tworzonej „SIM KZN Łódzkie Centrum”	- Wzrost liczby mieszkań - Wzrost liczby mieszkańców - Wzrost dochodów gminy związanych z podatkiem od nieruchomości	- Liczba powstałych nowych mieszkań na terenie gminy - Liczba osób meldujących się na terenie gminy	- Budżet gminy - Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne	Urząd Miejski w Koluszkach	2022-2030

Źródło: Opracowanie własne

Cel strategiczny: 3. Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych:

- Cel operacyjny 3.1. Ograniczenie niskiej emisji oraz wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- Cel operacyjny 3.2. Ochrona zasobów środowiska naturalnego i edukacja ekologiczna.

Działania z zakresu poprawy stanu środowiska wpływają na zrównoważony rozwój i prawidłowe funkcjonowanie gminy. Cechą zrównoważonego i harmonijnego rozwoju jest właśnie równowaga pomiędzy tymi elementami, która polega na wyodrębnieniu mocnych stron każdego elementu i niwelowaniu działań powodujących negatywne skutki i konsekwencje.

Głównym celem strategicznym jest ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych. Jednym z większych problemów jest kwestia smogu, który w okresie grzewczym jest uciążliwy dla mieszkańców, dlatego jednym z celów operacyjnych jest ograniczenie niskiej emisji oraz wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii, co zamierza się osiągnąć m.in. poprzez termomodernizację budynków prywatnych i użyteczności publicznej, wspieranie realizacji budownictwa pasywnego i energooszczędnego, wzrost wykorzystania OZE, wdrożenie metropolitalnego systemu badań jakości powietrza, kompleksową dostawę gazu na potrzeby obiektów oraz jednostek organizacyjnych Gminy Koluszki.

Dodatkowo zakłada się również prowadzenie działań mających na celu ochronę zasobów środowiska przyrodniczego, edukacji ekologicznej oraz racjonalnej gospodarki odpadami, w tym wsparcie działań na rzecz skutecznego usuwania azbestu. Ważne są również działania z zakresu kształtowania spójnego regionalnego systemu obszarów chronionych województwa (SOCh) poprzez utworzenie Obszaru Chronionego Krajobrazu Mrogi-Mrożycy oraz Koluszkowsko-Lubochniańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

W związku z występującymi na obszarze gminy obszarami szczególnego zagrożenia powodziowego istotne są również działania z zakresu zrównoważonego gospodarowania wodami, w szczególności związane z ochroną naturalnych koryt cieków, ochroną naturalnej retencji gruntów oraz promowanie rozwiązań w zakresie zagospodarowania wód opadowych w miejscu ich powstawania. Zgodnie z art. 77 ust 1. pkt 3. ustawy z dnia 20 lipca 2017 roku – Prawo wodne (Dz.U. z 2021 r. poz. 2233 ze zm.) na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią zakazuje się lokalizowania nowych cmentarzy oraz gromadzenia ścieków, nawozów naturalnych, środków chemicznych, a także innych substancji lub materiałów, które mogą zanieczyścić wody, oraz prowadzenia przetwarzania odpadów, w szczególności ich składowania. Jednakże

zgodnie z art. 77 ust. 3 ustawy Prawo wodne: „Jeżeli nie spowoduje to zagrożenia dla jakości wód w przypadku wystąpienia powodzi, właściwy organ Wód Polskich może, w drodze decyzji, zwolnić od zakazu, o którym mowa w ust. 1 pkt 3, określając warunki niezbędne dla ochrony jakości wód”. Ponadto zgodnie z art. 390 ust 1. ustawy Prawo wodne przy lokalizowaniu na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią nowych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz nowych obiektów budowlanych wymagane jest pozwolenie wodnoprawne.

Strategia Rozwoju Gminy Koluszki na lata 2022-2030

Tabela 10. Cel strategiczny 3: Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych

Kierunek działań	Zadania	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
Cel operacyjny 3.1						
Ograniczenie niskiej emisji oraz wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii						
Realizacja działań niskoemisyjnych w ramach poprawy stanu powietrza atmosferycznego	- Termomodernizacja budynków publicznych i prywatnych - Wspieranie realizacji budownictwa pasywnego i energooszczędnego, - Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym montaż paneli fotowoltaicznych przy budynkach użyteczności publicznej i na posesjach indywidualnych - Wdrożenie metropolitalnego systemu badań jakości powietrza - Kompleksowa dostawa gazu na potrzeby obiektów oraz jednostek organizacyjnych Gminy Koluszki - Poprawa systemu wentylacji w budynku administracyjno-biurowym w Koluszkach	- spadek emisji zanieczyszczeń - poprawa komfortu cieplnego w budynkach - poprawa efektywności energetycznej budynków - dostępność nowoczesnych rozwiązań technicznych - wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii - adaptacja do zmian klimatu - poprawa stanu środowiska - wzrost świadomości społecznej na temat jakości powietrza - monitorowany na bieżąco stan jakości powietrza na terenie gminy	- Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych - Liczba ztermomodernizowanych obiektów publicznych i prywatnych - Liczba wybudowanych instalacji OZE - Produkcja energii cieplnej oraz elektrycznej z nowo wybudowanych instalacji wykorzystujących OZE - Liczba utworzonych punktów pomiarowych jakości powietrza	- Budżet gminy - Środki własne mieszkańców i podmiotów prywatnych - Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne	- Urząd Miejski w Koluszkach - Mieszkańcy gminy i podmioty prywatne	2022-2030
Cel operacyjny 3.2						
Ochrona zasobów środowiska naturalnego i edukacja ekologiczna						
Ochrona i poprawa stanu zasobów przyrodniczych	- Utrzymanie istniejących obszarów zieleni urządzonej oraz tworzenie nowych lokalnych i regionalnych terenów zieleni - Zwiększenie powierzchni obszarów objętych ochroną prawną będących w kompetencji władz gminy	- zasoby przyrodnicze gminy w dobrym stanie - stała kontrola stanu środowiska przyrodniczego - wzrost powierzchni objętej ochroną prawną	- Liczba zrealizowanych działań z zakresu utrzymania istniejących obszarów zieleni urządzonej oraz tworzenie nowych lokalnych i regionalnych terenów zieleni - Powierzchnia terenów zieleni.	- Budżet gminy - Budżet RDOŚ - Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne	- Urząd Miejski w Koluszkach - RDOŚ	2022-2030

Strategia Rozwoju Gminy Koluszki na lata 2022-2030

Kierunek działań	Zadania	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
	- Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych oraz utrzymanie istniejących form ochrony przyrody - Kształtowanie spójnego regionalnego systemu obszarów chronionych województwa (SOCh) poprzez utworzenie Obszaru Chronionego Krajobrazu Mrogi-Mroźcy oraz Koluszkowsko-Lubochniańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu		Powierzchnia obszarów objętych ochroną prawną.			
Zrównoważone gospodarowanie wodami	- Kontrola postępowania w zakresie gromadzenia ścieków przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorców oraz oczyszczania ścieków przez użytkowników prywatnych z częstotliwością co najmniej raz na 3 lata - Kontrola rolniczego gospodarowania przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorstwa z częstotliwością raz w roku - Regularny wywóz nieczystości płynnych - Coroczne raportowanie pomiarów ilości eksploatowanych wód podziemnych przez właściciela/ użytkownika ujęcia - Ograniczenie poboru wód podziemnych w obszarach o możliwej ascenzji i ingresji wód o podwyższonym zasoleniu do poziomu umożliwiającego utrzymanie składu chemicznego określonego dla wód pitnych	- ochrona naturalnych koryt cieków - ochrona naturalnej retencji gruntów - poprawa stanu wód powierzchniowych i podziemnych	Liczba nowo wybudowanych instalacji małej retencji na terenie gminy Koluszki	- Budżet gminy - Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne - Środki własne właścicieli nieruchomości i obiektów	Urząd Miejski w Koluszkach	2022-2030
Edukacja ekologiczna mieszkańców	- Prowadzenie edukacji ekologicznej i działań z zakresu pogłębiania świadomości ekologicznej mieszkańców o zasobach przyrodniczych - Prowadzenie szkoleń z Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu, ustanowionym rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia	zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców	Liczba przeprowadzonych działań i szkoleń edukacyjnych	- Budżet gminy - Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne	Urząd Miejski w Koluszkach	2022-2030

Strategia Rozwoju Gminy Koluszki na lata 2022-2030

Kierunek działań	Zadania	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
	12 lutego 2020 r. (Dz.U. 2020 poz. 243) oraz ze zbioru zaleceń dobrej praktyki rolniczej 2019					
Sprawny system gospodarowania odpadami	- Wspólna gospodarka odpadami - Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych - Wsparcie działań na rzecz skutecznego usuwania azbestu	- funkcjonalny system gospodarowania odpadami komunalnymi - spadek udziału wyrobów azbestowych	- Ilość odpadów komunalnych zebranych w sposób selektywny - Liczba wybudowanych Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych - Ilość usuniętych wyrobów azbestowych	- Budżet gminy - Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne	Urząd Miejski w Koluszkach	2022-2030
Zrównoważone gospodarowanie wodami	- Niedopuszczenie do pojawienia się ryzyka powodziowego poprzez ochronę naturalnych koryt cieków oraz naturalnej retencji gruntów - Promowanie rozwiązań w zakresie zagospodarowania wód opadowych w miejscu ich powstawania	- ochrona naturalnych koryt cieków - ochrona naturalnej retencji gruntów	- Liczba podjętych działań chroniących naturalne koryta cieków - Liczba podjętych działań chroniących naturalną retencję wód	- Budżet gminy - RZGW - Środki własne mieszkańców i podmiotów prywatnych - Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne	- Urząd Miejski w Koluszkach - RZGW - Mieszkańcy gminy i podmioty prywatne	2022-2030

Źródło: Opracowanie własne

3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy

Model struktury przestrzenno-funkcjonalnej służy zobrazowaniu przestrzennej struktury gminy, włączając w to kierunki rozwoju oraz poszczególne zadania inwestycyjne. Wynika on przede wszystkim z zapisów Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Koluszki oraz pozostałych dokumentów planistycznych opracowanych na poziomie regionalnym tj. Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030.

Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030

Do kluczowych elementów struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa łódzkiego, dotyczących obszaru gminy Koluszki, zaliczono:

- obszary o wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych, w tym istniejące obszary ochrony przyrody: rezerwat przyrody „Gałków”, rezerwat przyrody „Rawka”, Obszar Chronionego Krajobrazu Mrogi i Mrożycy, zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Rochna”, obszar Natura 2000 „Dąbrowy Świetliste koło Redzenia” PLH100019, obszar Natura 2000 „Buczyna Gałkowska” PLH100016. Ponadto w ramach spójnego regionalnego systemu obszarów chronionych w województwie, na terenie gminy Koluszki proponowane są dwa Obszary Chronionego Krajobrazu: Mrogi-Mrożycy oraz Koluszkowsko-Lubochniański.
- oddziaływanie CPK, które może być bodźcem rozwojowym. Poza rozwojem nowych linii kolejowych i sieci drogowych, służących poprawie dostępności komunikacyjnej i zwiększaniu mobilności, CPK będzie oddziaływał na powstawanie nowych miejsc pracy, zwiększenie wpływów podatkowych, pobudzanie innowacji i nowych technologii, rozwój przemysłu i biznesu, a także rozwój turystyki,
- linia kolejowa nr 1 przebiegająca przez gminę, wskazana jako strategiczna dla rozwoju funkcji logistycznych oraz stanowiąca dojazd do CPK.

Ponadto gminę Koluszki zaliczono do Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego (MOF) Ośrodka Wojewódzkiego – Łodzi, dla którego szczególnie istotna jest realizacja zintegrowanych, kompleksowych projektów dotyczących m.in. rozwoju zrównoważonego transportu publicznego, zwiększania efektywności energetycznej, poprawy stanu środowiska przyrodniczego, szczególnie w zakresie jakości powietrza, wzrostu atrakcyjności osadniczej, wsparcia rozwoju kształcenia i szkolenia zawodowego oraz rozwoju kultury, turystyki i rekreacji.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Koluszki

Obecny stan zagospodarowania przestrzennego Gminy Koluszki ukształtowały jej warunki przyrodnicze, m.in. urozmaicona rzeźba terenu, wysoka lesistość, zasoby wód podziemnych,

słaba jakość gruntów ornych oraz warunki antropogeniczne, m.in. położenie na ważnym szlaku kolejowym oraz w sąsiedztwie dużego ośrodka miejskiego – Łodzi.

W przestrzeni obszaru Gminy można wydzielić trzy następujące struktury funkcjonalno-przestrzenne:

- Miasto Koluszki jako ośrodek wielofunkcyjny z ukształtowanymi funkcjami mieszkaniowymi, usługowymi o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym, przemysłowo-składowymi oraz w niewielkim stopniu rolnymi,
- wschodni obszar Gminy o charakterze wielofunkcyjnym z dominującymi funkcjami rolnymi i przyrodniczymi (rozległe kompleksy leśne, obszary dolinne rzek: Mrogi, Rawki, Piasecznicy),
- zachodni obszar Gminy o charakterze wielofunkcyjnym łączący funkcje rolnicze, przyrodnicze (obszary leśne, dolina rzeki Miazgi) z silnie rozwijającymi się funkcjami mieszkalnymi i rekreacyjnymi (dotyczy szczególnie wsi Gałków Duży i Mały oraz Borowa).

Miasto Koluszki to obszar o intensywnej zabudowie usługowej, mieszkaniowej oraz produkcyjnej, bez wyraźnie zarysowanego centrum. Zwarta zabudowa „kamienicowa” występuje jedynie w rejonie dworca kolejowego, przy ulicach: 3 Maja i Brzezińskiej. Na przeważającym obszarze miejscowości główną formą zabudowy mieszkaniowej jest zabudowa jednorodzinna. Osiedla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej występują jedynie w jej części centralno-wschodniej. Główne tereny produkcyjne i produkcyjno-usługowe zlokalizowane są w północnej i wschodniej części miasta, na jego obrzeżach. Dodatkowo w części północno-zachodniej zlokalizowana jest również Specjalna Strefa Ekonomiczna.

Gmina ma charakter rolniczy, który z powodu sąsiedztwa Łodzi i procesowi suburbanizacji, stopniowo ustępuje terenom zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i terenom rekreacji indywidualnej. Towarzyszą im pojedyncze obiekty usługowe oraz przetwórstwa rolno-spożywczego. Miejscowości, w których wykształciły się tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i letniskowej o rozbudowanym układzie komunikacyjnym i charakterze miejskim to: Gałków Mały, Żakowice, Różycza i Kaletnik oraz częściowo Borowa i Gałków Duży. W pozostałych miejscowościach utrzymuje się układ zabudowy w pasmach przyulicznych oraz zabudowa ekstensywna. Rozproszenie zabudowy na terenach rolnych jest nieznaczne. We wschodniej części gminy zabudowa zlokalizowana jest przede wszystkim wzdłuż istniejących ciągów komunikacyjnych. W miejscowości Lisowice w ostatnich latach rozwinęła się funkcja turystyczna i rekreacyjno-wypoczynkowa.

OPRACOWANIE GRAFICZNE MODELU STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ

Na poniższym rysunku przedstawiono model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Koluszki w zakresie kierunków rozwoju i rozmieszczenia części planowanych działań, których znane są dokładne lokalizacje.

Legenda:

Kluczowe obszary i kierunki interwencji:

	— Rozbudowa infrastruktury turystyczno-wypoczynkowej w miejscowości Lisowice w oparciu o walory przyrodnicze rzeki Mrogi oraz zbiornika wodnego Lisowice.
	— Budowa Centrum Kultury, w którym nową siedzibę znajdzie MOK i MBP; — Budowa zadaszenia Amfiteatru w Parku Miejskim w Koluszkach; — Budowa targowiska miejskiego w Koluszkach; — Budowa żłobka w Koluszkach; — Przebudowa pomieszczeń przedszkola w Gałkowie Dużym w celu zmiany sposobu użytkowania na potrzeby żłobka; — Budowa przedszkola w Gałkowie Dużym; — Rozbudowa kompleksu szkolno – przedszkolnego w Różycy; — Modernizacja budynku szkoły podstawowej w Gałkowie Dużym; — Modernizacja Przedszkola nr 3 w Koluszkach; — Rozwój muzeum w Koluszkach;
	— Budowa budynków klubowych LKS Różycy i LKS Gałkówek; — Przebudowa stadionu wraz z niezbędną infrastrukturą na terenie OSIR Koluszki oraz zagospodarowanie terenu OSIR, zespołu boisk sportowych przy ul. Żwirki i ul. Zadajnikowej w Koluszkach; — Modernizacja i doposażenie infrastruktury sportowo-rekreacyjnej na boisku i placu zabaw w Katarzynowie; — Budowa placu zabaw na terenie osiedla Zieleń Południe w Koluszkach; — Budowa boiska sportowego os. Łódzkie I w Koluszkach; — Budowa boiska sportowego w Nowym Redzeniu;
	— Budowa tężni solankowej na terenie miasta Koluszki.
	— Promocja koluszkowskiej strefy ekonomicznej, w tym poprawa warunków obsługi i rozwoju istniejących terenów inwestycyjnych; — Wyznaczenie nowych terenów inwestycyjnych; — Utworzenie parku naukowo-technologicznego; — Budowa terminalu intermodalnego.
	— Sporządzenie dokumentacji projektowej i budowa przyzakładowej oczyszczalni ścieków na terenie Miejskiej Ciepłowni w Koluszkach; — Rozbudowa sieci ciepłowniczej miasta Koluszki; — Modernizacja miejskiej ciepłowni z wykorzystaniem źródeł odnawialnych; — Wykonanie badawczego odwiertu geotermalnego w Koluszkach; — Wykorzystanie wód geotermalnych w ciepłownictwie.
	— Budowa zbiornika wody uzdatnionej na terenie SUW Koluszki o poj. 1000 m ³ ; — Budowa zbiornika wody pitnej na UW Borowa o poj. 250 m ³ ; — Montaż monitoringu chlorowania wody na ujęciach wody na terenie gminy Koluszki.

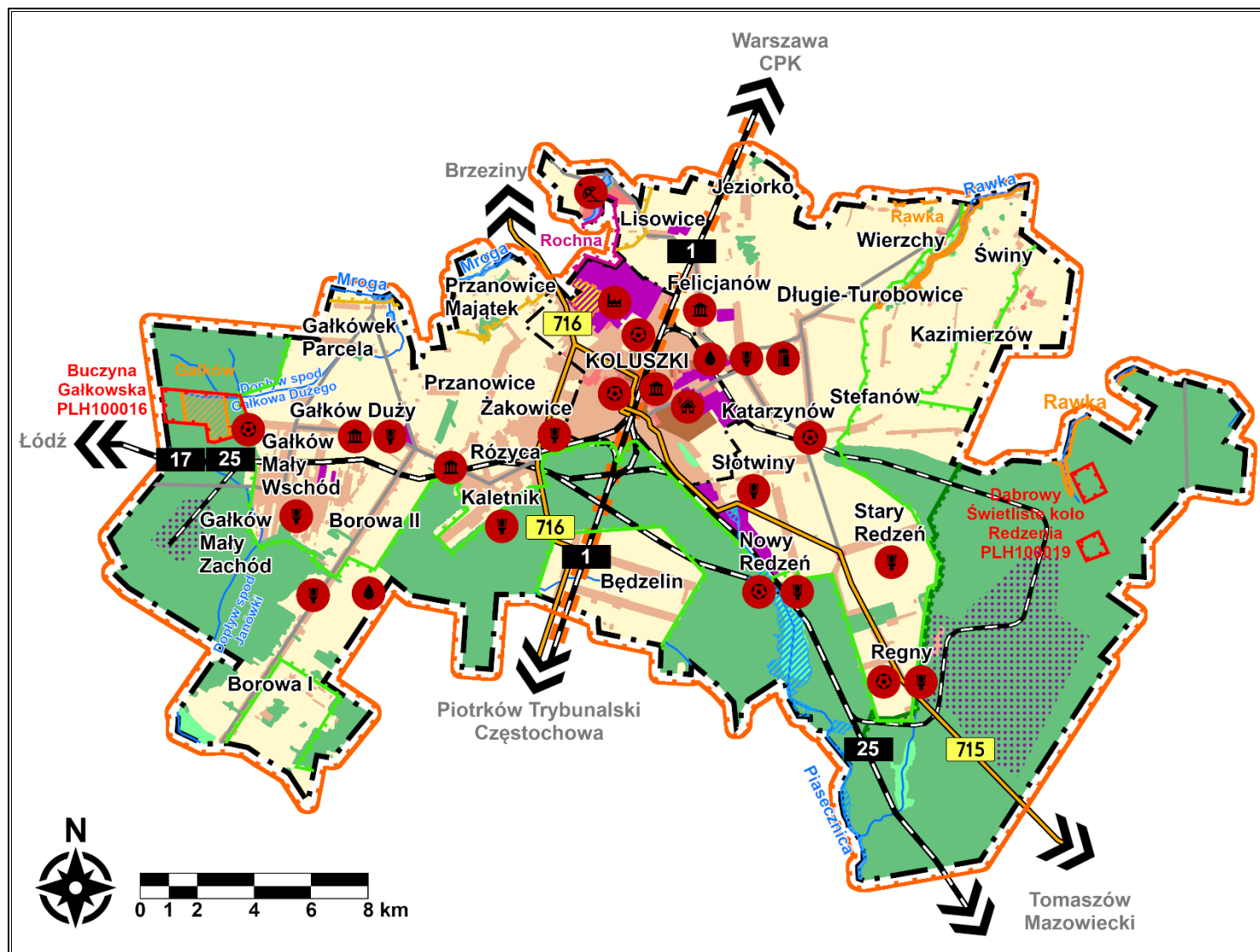

- Budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących;
- Budowa sieci wodociągowej oraz rozproszonego systemu oczyszczania ścieków we wsi Borowa;
- Modernizacja i rozbudowa Miejskiej Oczyszczalni Ścieków w Koluszkach;
- Modernizacja przepompowni i tłoczni na terenie Gminy Koluszki;
- Budowa kanalizacji sanitarnej w Koluszkach;
- Budowa kanalizacji sanitarnej w Żakowicach;
- Budowa kanalizacji sanitarnej w Różycy;
- Budowa kanalizacji sanitarnej w Kaletniku;
- Budowa kanalizacji sanitarnej w Borowej;
- Budowa kanalizacji sanitarnej w Gałkowie Dużym;
- Budowa kanalizacji sanitarnej w Gałkowie Małym;
- Budowa kanalizacji sanitarnej w Słotwinach;
- Budowa kanalizacji sanitarnej w Nowym Redzeniu;
- Budowa kanalizacji sanitarnej w Starym Redzeniu;
- Budowa kanalizacji sanitarnej w Regnach;
- Budowa kolektora deszczowego dla wschodniej strony miasta Koluszki.

Pozostałe elementy struktury funkcjonalno-przestrzennej:

Elementy ogólne		System przyrodniczy	
	granica gminy		cieki wodne
	granica miasta		jeziora i zbiorniki wodne
Użytkowanie terenu			obszary szczególne zagrożenia powodzią
	tereny przeznaczone pod zabudowę zagrodową i mieszkaniową jednorodzinną		rezerваты przyrody
	tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową wielorodzinną		zespół przyrodniczo-krajobrazowy Rochna
	tereny przeznaczone pod zabudowę usługową i rekreacyjną		obszary natura 2000
	tereny przeznaczone pod zabudowę produkcyjną		korytarz ekologiczny
	tereny łąk, pastwisk i zieleni		proponowany Koluszkowsko-Lubochniański obszar chronionego krajobrazu
	tereny leśne		proponowany obszar chronionego krajobrazu Mrogi-Mrożycy
	tereny użytkowane rolniczo	Obszary Strategicznej Interwencji	
	tereny Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej – Podstrefa Koluszki		MOF Ośrodka Wojewódzkiego - Łodzi
	tereny Regionalnych Baz Logistycznych – skład Regny i Gałkówek		
System transportowy			
	drogi wojewódzkie		
	drogi powiatowe		
	linie kolejowe		
	strategiczna linia kolejowa dla rozwoju funkcji logistycznych oraz stanowiąca dojazd do CPK		

Rysunek 2. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Koluszy

Źródło: Opracowanie własne

4. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie Koluszki

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej określono głównie na podstawie kierunków rozwoju struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy, wskazanych w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Koluszki.

Miasto Koluszki pełnić będzie funkcję wielofunkcyjnego ośrodka o znaczeniu ponadlokalnym z funkcjami: mieszkaniową, nowoczesnej przedsiębiorczości, usług, handlu, oświaty, opieki zdrowotnej i administracji. Planowane jest wzmocnienie pozycji miasta jako ośrodka usługowego, oraz rozwój funkcji przemysłowych oraz mieszkalnych.

W zakresie rozwoju procesów urbanizacyjnych miasta zakłada się:

- 1) utrzymanie dotychczasowej funkcji i wzrost znaczenia miejscowości Koluszki jako centrum Gminy, ośrodka o znaczeniu lokalnym – kształtowanie w jego granicach zainwestowania z koncentracją funkcji usługowych (handlu, oświaty, kultury, opieki zdrowotnej i administracji) współistniejących z funkcją mieszkaniową,
- 2) rozwój funkcji usługowych (w tym o charakterze publicznym) na terenach w sąsiedztwie dworca kolejowego,
- 3) zachowanie, rozwój oraz uzupełnienie istniejących terenów zabudowy mieszkaniowej i usługowej na terenie miasta,
- 4) rozwój terenów zabudowy produkcyjnej i produkcyjno-usługowej w północno-zachodniej części miasta,
- 5) rozwój Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Koluszkach.

W zakresie rozwoju procesów urbanizacyjnych terenów wiejskich zakłada się:

- 1) utrzymanie i rozwój terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i letniskowej na terenie obrębów Borowo I, Borowo II, Gałków Duży, Gałków Mały, Kaletnik, Różycza, Żakowice,
- 2) utrzymanie terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej na obszarze obrębu Gałków Mały,
- 3) zachowanie, oraz uzupełnienie istniejących przydrożnych terenów zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej i usługowej,
- 4) rozwój terenów zabudowy produkcyjnej i usługowej w obrębach Nowy Redzeń i Słotwiny,
- 5) dalszy rozwój funkcji turystycznej i rekreacyjno-zabytkowej w miejscowości Lisowice.

Tereny o funkcjach mieszkaniowych:

Charakterystyka: Obszary zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i wielorodzinnej oraz zagrodowej, z częściowo obecną funkcją usługową.

Najważniejszymi założeniami zintegrowanej polityki rozwoju oraz ustaleniami i rekomendacjami w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej są:

- uwzględnienie w realizacji nowej zabudowy uciążliwości związanych z ruchem kolejowym,
- dbałości o ład i kompozycję przestrzenną poprzez ustalenie (w planach miejscowych) form zabudowy,
- kształtowanie czytelnej, zwartej struktury przestrzennej i dopełnianie układów urbanistycznych,
- zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy dla budownictwa mieszkaniowego jednorodzinnego i wielorodzinnego poprzez systematyczny rozwój wyposażenia w infrastrukturę techniczną.

Tereny o funkcjach usługowych:

Charakterystyka: Obszary usługowe, w których znajdują się m.in. instytucje i obiekty użyteczności publicznej oraz punkty handlowo-usługowe.

Najważniejszymi założeniami zintegrowanej polityki rozwoju oraz ustaleniami i rekomendacjami w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej są:

- koncentracja funkcji usługowych w parterach budynków w obszarze centrum miasta,
- realizacja zainwestowania w poszanowaniu historycznej formy zabudowy obszaru centrum miasta,
- rewitalizacja istniejącej zabudowy i przestrzeni publicznych,
- zapewnienie dobrej dostępności komunikacyjnej,
- wprowadzenie funkcji usługowych do wnętrza działek,
- kształtowania przestrzeni publicznych o znaczeniu ogólnomiejskim.

Tereny o funkcjach przemysłowych:

Charakterystyka: Obszary pełniące rolę rozwoju gospodarczego gminy.

Najważniejszymi założeniami zintegrowanej polityki rozwoju oraz ustaleniami i rekomendacjami w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej są:

- intensyfikacja zainwestowania,
- dbałość o ład i kompozycję przestrzenną poprzez ustalenie (w planach miejscowych) form zabudowy,
- zaopatrzenie istniejących zakładów usługowo-produkcyjnych w wodę, kanalizację oraz energię elektryczną,
- powiększenie zasięgu Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Koluszkach,

- tworzenie układu kompozycyjno-komunikacyjnego zapewniającego dostępność oraz dobrą dystrybucję terenów i ich obsługę.

Obszary leśne oraz tereny zieleni:

Charakterystyka: Obszary lasów i zieleni pełniące kluczowe role w systemie przyrodniczym jednostki.

Najważniejszymi założeniami zintegrowanej polityki rozwoju oraz ustaleniami i rekomendacjami w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej są:

- ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych,
- dbałość o ład i kompozycję przestrzenną poprzez ustalenie w planie miejscowym form zabudowy,
- zabezpieczenie układów przyrodniczych dla zachowania ciągłości przestrzennej systemu ekologicznego,
- stosowanie ekologicznej metody gospodarowania zasobami przyrody,
- ochrona obszarów przed przeszkodami tworzącymi bariery jak zwarta zabudowa kubaturowa czy wysoka zwarta zieleń w obrębie dna dolin,
- ochrona przed lokalizowaniem inwestycji uciążliwych i degradujących środowisko przyrodnicze.

Obszary objęte ochroną na podstawie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami

Charakterystyka: Obszary i obiekty dziedzictwa kulturowego, zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.

Najważniejszymi założeniami zintegrowanej polityki rozwoju oraz ustaleniami i rekomendacjami w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej są:

- rewaloryzacja istniejących zasobów oraz tworzenie nowych wartości kulturowych w przestrzeniach publicznych miasta i obszarów wiejskich,
- ochrona elementów środowiska kulturowego jako istotnych dla budowania tożsamości Miasta i obszarów wiejskich,
- tworzenie obrazu Gminy rozwijającej się harmonijnie, wykorzystującej i szanującej swoje dziedzictwo.

Obszary o wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych

Charakterystyka: Obszary form ochrony przyrody w myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody oraz tereny przewidziane do objęcia ochroną prawną ze względu na walory przyrodnicze i krajobrazowe

Najważniejszymi założeniami zintegrowanej polityki rozwoju oraz ustaleniami i rekomendacjami w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej są:

- rewaloryzacja, ochrona i rozwój istniejących zasobów środowiska przyrodniczego oraz niwelowanie niekorzystnego wpływu działalności człowieka na to środowisko,
- utrzymanie spójnego systemu powiązań przyrodniczych w gminie poprzez zachowanie drożności naturalnych korytarzy ekologicznych,
- zakaz podejmowania działań naruszających przepisy odrębne z zakresu ochrony przyrody,
- utworzenie Koluszkowsko-Lubochniańskiego obszaru chronionego krajobrazu,
- utworzenie obszaru chronionego krajobrazu Mrogi-Mroźcy.

Tereny użytkowane rolniczo:

Charakterystyka: tereny upraw rolnych zlokalizowano w kompleksach gleb o wysokiej przydatności rolniczej.

Najważniejszymi założeniami zintegrowanej polityki rozwoju oraz ustaleniami i rekomendacjami w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej są:

- utrzymanie rolniczych funkcji Gminy oraz ich rozwój w kierunku rolnictwa ekologicznego,
- rozwój produkcji roślinnej w kierunku specjalizacji w uprawach pracochłonnych na niewielkich powierzchniach m.in. sadownictwo, uprawy ogrodnicze, uprawy szklarniowe czy szkółkarstwo,
- rozwój produkcji zwierzęcej z rozwojem hodowli rodzimych gatunków zwierząt,
- prowadzenie produkcji rolnej zgodnie z zasadami dobrej praktyki rolniczej,
- ograniczenie zmiany przeznaczenia gruntów zmeliorowanych na cele nierolnicze oraz systematyczną konserwację urządzeń melioracyjnych,
- zachowanie istniejącej sieci rowów,
- ochronę istniejących oraz zwiększanie terenów zakrzewień i zadrzewień śródpolnych,
- sukcesywne przeznaczenie części terenów rolnych najsłabszych gleb pod zalesienia,
- przekształcenie istniejącej zabudowy zagrodowej w tereny wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową jednorodzinną i usługami z założeniem sukcesywnej likwidacji części niewielkich gospodarstw rolnych i przechodzenie ludności dotychczas rolniczej do działalności pozarolniczej (w sektorze usług lub przemysłu),
- rozwój agroturystyki – funkcji związanych z wypoczynkiem i rekreacją,
- niedopuszczenie do lokalizacji obiektów, w których prowadzony jest chów lub hodowla zwierząt zaliczonych do przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów odrębnych, w granicach terenów, na których przewiduje się lokalizację zabudowy mieszkaniowej,

- rozwój usług komplementarnych dla rolnictwa,
- możliwość rozwoju produkcji roślinnej w kierunku upraw wykorzystywanych do produkcji biopaliw na terenach rolniczych, w tym również terenach łąk i pastwisk,
- zachowanie otwartego charakteru przestrzeni.

Wody:

Charakterystyka: Zbiorniki i ciek wodne w przestrzeni gminy oraz ich bezpośrednia otulina biologiczna.

Najważniejszymi założeniami zintegrowanej polityki rozwoju oraz ustaleniami i rekomendacjami w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej są:

- zachowanie naturalnego charakteru koryt cieków oraz utrzymanie naturalnego ekosystemu i ochrona przed zanieczyszczeniami,
- ewentualne wykorzystanie poszczególnych zbiorników do celów związanych z gospodarowaniem wodami,
- w granicach obrębu Lisowice dopuszczenie wykorzystania zbiorników wodnych na cele rekreacyjne,
- dążenie do niedopuszczenia do pojawiania się ryzyka powodziowego, poprzez racjonalne gospodarowanie gruntami przyległymi do cieków wodnych, w szczególności niedopuszczanie do nadmiernego zbliżania się do zabudowy,
- bieżąca regulacja cieków,
- ochrona naturalnej retencji gruntów – w szczególności retencji leśnej oraz retencji na obszarach zurbanizowanych,
- ochrona wód przed zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł rolniczych, poprzez wdrożenie i przestrzeganie zasad Dobrej Praktyki Rolniczej, np. nawożenie, składowanie nawozów i kiszzonek w pobliżu cieków,
- podjęcie działań mających na celu zwiększenie retencji wodnej na terenach rolniczych, leśnych i zurbanizowanych poprzez: prawidłowe użytkowanie rolnicze gleb, prowadzenie prac przeciwoerozyjnych, zalesianie, tworzenie stref buforowych wzdłuż cieków, ochronę i odtwarzanie oczek wodnych i mokradeł.

Zgodnie z art. 77 ust 1. pkt 3. ustawy z dnia 20 lipca 2017 roku – Prawo wodne (Dz.U. z 2021 r. poz. 2233 ze zm.) na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią zakazuje się lokalizowania nowych cmentarzy oraz gromadzenia ścieków, nawozów naturalnych, środków chemicznych, a także innych substancji lub materiałów, które mogą zanieczyścić wody, oraz prowadzenia przetwarzania odpadów, w szczególności ich składowania. Jednakże zgodnie z art. 77 ust. 3 ustawy Prawo wodne: *„Jeżeli nie spowoduje to zagrożenia dla jakości wód w przypadku wystąpienia powodzi, właściwy organ Wód Polskich może, w drodze decyzji,*

zwolnić od zakazu, o którym mowa w ust. 1 pkt 3, określając warunki niezbędne dla ochrony jakości wód”.

Ponadto zgodnie z art. 390 ust 1. ustawy Prawo wodne przy lokalizowaniu na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią nowych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz nowych obiektów budowlanych wymagane jest pozwolenie wodnoprawne.

Przeciwdziałanie skutkom suszy prowadzi się zgodnie z **Planem przeciwdziałania skutkom suszy** z dnia 15 lipca 2021 r. (Dz.U. z 2021 r. poz. 1615).

Należy promować i w pierwszej kolejności rozważać działania zakładające naturalne metody retencji, a budowanie retencji sztucznej należy traktować jako działania ostatecznego wyboru. Nowe działania inwestycyjne w gospodarce wodnej, kształtowanie sztucznej retencji musi zostać poprzedzone szeregiem analiz, dotyczących ich warunków i procedur, które muszą być zgodne z aktualnie obowiązującym przepisami środowiskowymi oraz być adekwatne do potrzeb w zakresie retencji.

Zaplanowane działania należy realizować z uwzględnieniem zapisów planów zarządzania ryzykiem powodziom i planu przeciwdziałania skutkom suszy.

Na terenie gminy obowiązuje Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry, przyjęty Rozporządzeniem rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r., (Dz.U. poz. 1841). Głównym celem PZRP jest ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej poprzez realizację działań służących minimalizacji zidentyfikowanych zagrożeń i obniżeniu strat powodziowych. Obecnie trwają prace nad aktualizacją Planów zarządzania ryzykiem powodziowym.

Obszar gminy podlega również pod Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły. Na obszarze tym obowiązuje dokument o nazwie „Aktualizacja Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły” ustanowiony rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. 2016 r. poz. 1911 ze zm.). Główne sposoby użytkowania wód według Planu Gospodarowania Wodami na obszarach Dorzecza Wisły to: pobór wody na cele komunalne, gospodarcze i przemysłowe, pobór wody na cele technologiczne i chłodnicze, pobór wody na cele rolnictwa, leśnictwa, energetyka wodna, żegluga, rybactwo i wędkarstwo. W roku 2022 zostanie ustanowiony nowy Plan gospodarowania wodami o nazwie „Druga aktualizacja planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły”.

5. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań

Według Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030, obszar strategicznej interwencji definiowany jest jako *„wskazany w strategii rozwoju obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do którego kierowana jest interwencja publiczna łącząca inwestycje finansowane z różnych źródeł, w tym w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne i w zasoby ludzkie, lub rozwiązania regulacyjne”*.

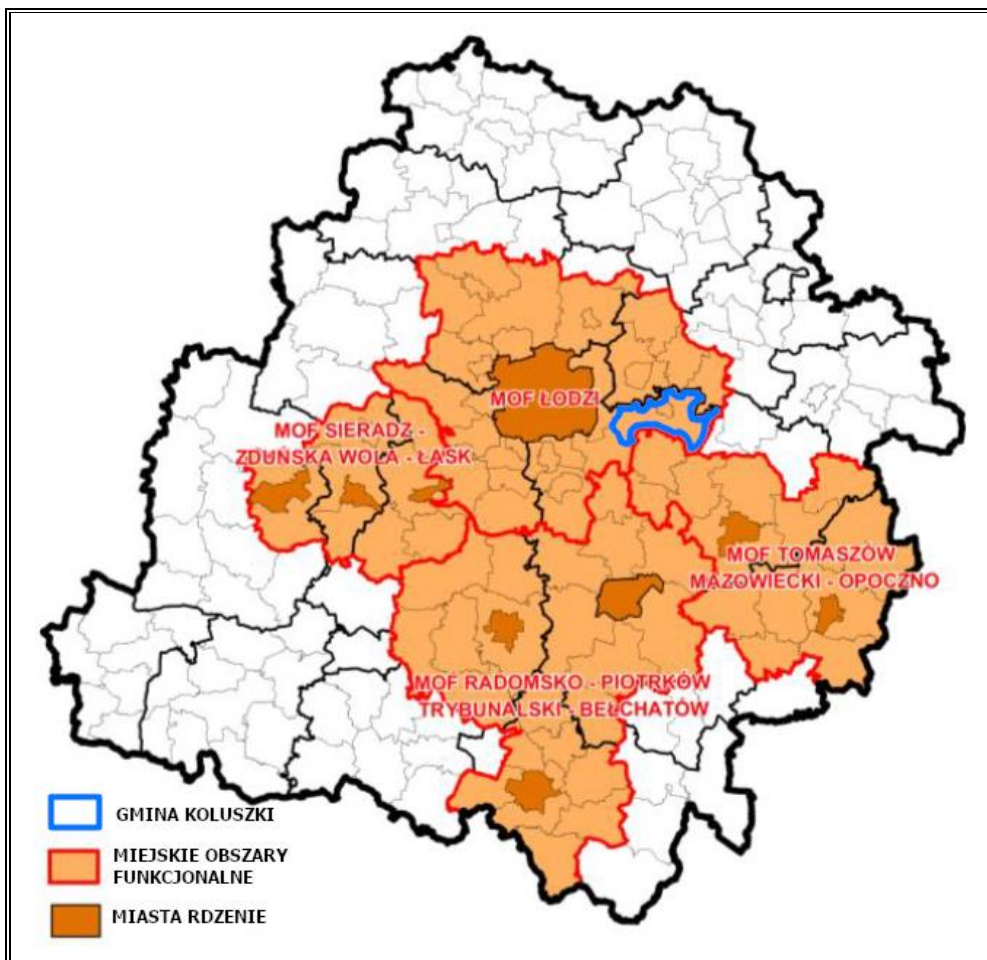
Gmina Koluszki zakwalifikowana została do następujących obszarów strategicznej interwencji:

- zidentyfikowane na poziomie wojewódzkim, wobec których politykę rozwoju adekwatną do przedmiotu delimitacji prowadzi Samorząd Województwa:
 - Miejski Obszar Funkcjonalny (MOF) Ośrodka Wojewódzkiego – Łodzi.

Miejski Obszar Funkcjonalny jest szczególnym typem obszaru funkcjonalnego. Zgodnie z ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju obszar funkcjonalny to obszar, na którym występuje względnie wyodrębniający się, intensywny i otwarty system powiązań społecznych, gospodarczych lub przyrodniczych, uwarunkowanych cechami środowiska geograficznego (przyrodniczego i antropogenicznego).

Dla Miejskich Obszarów Funkcjonalnych w nowej perspektywie finansowej 2021-2027 przewidziano wsparcie w postaci Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT). Szczegółowy zakres wsparcia w ramach ZIT zostanie określony zgodnie z Umową Partnerstwa w programie regionalnym. W ramach instrumentu ZIT realizowane będą mogły być projekty o zintegrowanym charakterze pod względem tematycznym lub terytorialnym, koncentrujące się na wyzwaniach rozwojowych, które jednostki samorządu terytorialnego tworzące MOF zdecydują się adresować wspólnie, tak na etapie realizacji projektu, jak i późniejszej eksploatacji.

Rysunek 3. Miejskie Obszary Funkcjonalne wyznaczone w województwie łódzkim

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030

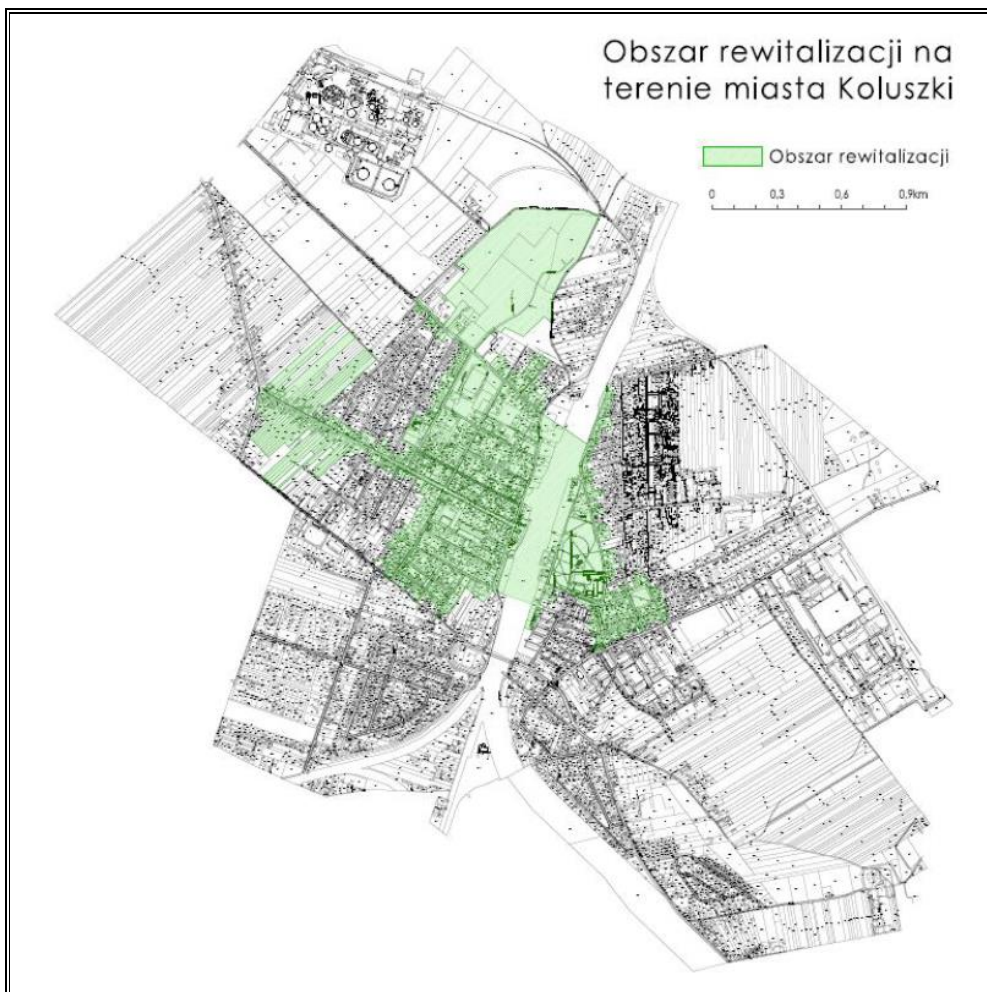
6. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy Koluszki

Na terenie gminy nie wyznacza się obszarów strategicznej interwencji, jednak na podstawie informacji w uchwalonym Gminnych Programie Rewitalizacji Gminy Koluszki na lata 2016-2023 obszarami kluczowymi do wsparcia dla gminy jest obszar rewitalizacji w mieście Koluszki.

Głównymi problemami występującymi na terenach wyznaczonych do rewitalizacji w strefie społecznej są negatywne zjawiska związane z procesem starzenia się społeczności, znaczne uzależnienie mieszkańców od środowiskowej pomocy społecznej i wykluczenie społeczne związane z chorobą oraz niepełnosprawnością. Ponadto w sferze gospodarczej zdiagnozowano również niski odsetek prowadzonych działalności gospodarczych w obszarach oddalonych od głównych ulic, które skupiają się działalności usługowe. Dodatkowo występuje tutaj również problem zanieczyszczenia powietrza związany z wykorzystywaniem przez mieszkańców na cele grzewcze paliw charakteryzujących się wysokim stopniem emisji CO₂.

W celu wyprowadzenia tego obszaru z sytuacji kryzysowej określono przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Zaplanowana w ramach rewitalizacji interwencja powinna wpłynąć na poprawę w zakresie poszczególnych zagadnień kryzysowych. Oczekiwanym efektem rewitalizacji na ww. obszarze będzie złagodzenie obecnie występujących problemów dzięki synergicznym efektom poszczególnych działań rewitalizacyjnych. Rozwój w przyszłości tych obszarów pozytywnie wpłynie na stymulację procesów społecznych i gospodarczych całej gminy oraz pozwoli na wykształcenie się reprezentacyjnych terenów gminnych.

Rysunek 4. Obszar rewitalizacji na terenie miasta Koluszki

Źródło: Gminny Program Rewitalizacji Gminy Koluszki na lata 2016-2023

7. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Prawidłowy przebieg procesu realizacji założeń Strategii Rozwoju Gminy Koluszki na lata 2022-2030 będzie kontrolowany poprzez odpowiednie wdrażanie dokumentu, a następnie jego monitoring i ewaluację.

Działania wyznaczone w dokumencie wynikają z kompetencji Gminy oraz ze zdiagnozowanych problemów i potrzeb mieszkańców. Ich koordynacja należy do obowiązku władzy wykonawczej Gminy Koluszki – Burmistrza Koluszek.

Wdrażanie Strategii będzie obejmować w szczególności.

- realizację przypisanych działań,
- ewaluację i monitorowanie procesu realizacji działań określonych w strategii,
- kreowanie i przyjmowanie propozycji nowych działań od partnerów i interesariuszy strategii,
- koordynację procesu jej aktualizacji we współpracy z Radą Miejską w Koluszkach,
- zapewnianie promocji strategii,
- poszukiwanie, wraz z innymi podmiotami zaangażowanymi pozabudżetowych źródeł finansowania dla działań.

Burmistrz Koluszek będzie koordynował realizację założeń Strategii, które wykonywane będą przez poszczególne referaty i pracowników Urzędu Miejskiego w Koluszkach oraz kierowników, dyrektorów gminnych jednostek organizacyjnych odpowiedzialnych za wdrażanie poszczególnych kierunków działań przydzielonych im ze względu na posiadane kompetencje w danym zakresie.

Rada Miejska w Koluszkach będzie wsparciem strategicznym przy realizacji strategii oraz podejmowaniu decyzji strategicznych.

Ponadto w Strategii znajdują się również działania, których realizację wspierać mogą, organizacje pozarządowe oraz przedsiębiorcy z terenu gminy, partnerzy społeczno-gospodarczy. Stąd istotne jest również wdrażanie skutecznych mechanizmów współdziałania między Gminą i pozostałymi zainteresowanymi. Wszyscy partnerzy zaangażowani, realizujący działania w ramach Strategii będą aktywnie współpracować z Gminą Koluszki (liderem i koordynatorem).

Rysunek 5. Podział zadań realizacji Strategii

Źródło: Opracowanie własne

Strategia Rozwoju Gminy będzie wdrażana poprzez wykorzystanie instrumentów obejmujących narzędzia programowe i finansowe, których zakres przedmiotowy lub kierunki wydatkowania środków podlegają bezpośredniej kontroli ze strony organów samorządu. Należą do nich m.in. programy branżowe, strategie postępowania w ramach konkretnych obszarów, uchwały budżetowe i inne dokumenty finansowe, określające krótko i długofalowe kierunki koncentracji środków finansowych, projekty międzysektorowe i międzyorganizacyjne, w tym zlecanie organizacji zadań publicznych organizacjom pozarządowym czy klubom sportowym.

Dodatkowo rekomendowane jest również przyjęcie i aktualizacja szczegółowych programów i planów określających dokładny zakres działań koniecznych do realizacji w zakresie celów wskazanych w Strategii w poszczególnych dziedzinach (np. pomocy społecznej, ochrony środowiska, rewitalizacji, gospodarki niskoemisyjnej oraz pozostałych strategii i programów jednorocznych).

Wobec powyższego, dla sprawnej realizacji przedmiotowej strategii konieczne będzie opracowywanie i wdrażanie następujących dokumentów (strategii, programów, planów)

wykonawczych:

- Programu Ochrony Środowiska,
- Projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe,
- Programu Opieki nad Zabytkami,
- Wieloletniego programu gospodarowania zasobem mieszkaniowym Gminy,
- Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych,
- Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie,
- Programu Profilaktyki i rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Programu Przeciwdziałania Narkomani,
- Programu Wspierania Rodziny.

Ważnym aspektem wdrażania Strategii jest również zachęcanie lokalnej społeczności do aktywnego udziału w planowaniu i realizacji zaplanowanych działań, przyczyniających się do rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy. Pełna wersja Strategii znajdować się będzie na stronie internetowej Gminy oraz dostępna będzie do wglądu w Urzędzie Miejskim.

Monitoring wdrażania Strategii będzie służył identyfikacji osiąganych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami i celami. Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji Strategii. Będzie ona polegała na gromadzeniu i opracowywaniu pozyskanych informacji oraz danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych.

Monitorowanie umożliwi:

- bieżącą ocenę realizacji działań i osiągania celów,
- prognozowanie możliwych zmian warunków realizacji Strategii,
- podjęcie czynności naprawczych i zabezpieczających,
- informowanie lokalnej społeczności o osiągniętych efektach,
- zapewnienie spójności różnych dokumentów programowych.

Tabela 11. Wskaźniki monitorowania celów Strategii

Nazwa wskaźnika	Wartość dla roku bazowego	Wartość dla roku docelowego	Źródło danych
Wymiar społeczny			
Liczba uczestników imprez organizowanych przez domy kultury, ośrodki kultury, kluby, świetlice na 1 000 mieszkańców [osoba]	27,7 (2021)	Wzrost ↗	GUS
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności [osoba]	326 (2020)	Spadek ↘	GUS

Strategia Rozwoju Gminy Koluszki na lata 2022-2030

Nazwa wskaźnika	Wartość dla roku bazowego	Wartość dla roku docelowego	Źródło danych
Saldo migracji [osoba]	17 (2020)	Wzrost ↗	GUS
Wymiar gospodarczy			
Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców [podmiot]	978 (2020)	Wzrost ↗	GUS
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1 000 mieszkańców [osoba]	81 (2020)	Wzrost ↗	GUS
Podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym [podmiot]	111 (2021)	Wzrost ↗	GUS
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym [%]	4,4 (2021)	Spadek ↘	GUS
Pracujący na 1000 ludności w wieku produkcyjnym [osoba]	335,1 (2020)	Wzrost ↗	GUS
Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności	52,9 (2020)	Wzrost ↗	GUS
Korzystający z sieci wodociągowej % ogółu ludności	92,5 (2020)	Wzrost ↗	GUS
Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców [mieszkanie]	369,6 (2020)	Wzrost ↗	GUS
Wymiar przestrzenny (środowisko i infrastruktura)			
Udział powierzchni terenów zieleni w powierzchni ogółem [%]	0,25 (2020)	Wzrost ↗	GUS
Powierzchnia obszarów prawnie chronionych ogółem [ha]	84,25 (2020)	Wzrost ↗	GUS
Odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w ciągu roku [%]	38,3 (2020)	Wzrost ↗	GUS

Źródło: Opracowanie własne

Ewaluacja oznacza systematyczne zbieranie, analizę i interpretację danych w celu określenia wartości Strategii. W szerokim pojęciu proces ten musi odpowiadać na pytanie, w jakim stopniu strategia rozwiązuje realne problemy społeczności lokalnej, w wąskim zaś aspekcie ewaluacja koncentruje się na realizacji oceny zapisów strategii np. wskaźników realizacji celów i działań strategii, rozwiązywanie problemów.

Ewaluacji podlegać będzie: materiał empiryczny stanowiący podstawę do analiz i ocen; oraz ocena trafności, skuteczności, efektywności, użyteczności, trwałości i spójności.

Sprawozdawczość na potrzeby monitoringu i ewaluacji będzie realizowana w okresach rocznych, w oparciu o analizę wskaźnikową, na podstawie własnych danych i informacji

statystyki publicznej generowanej przez Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, a także statystyk realizatorów działań. Organem odpowiedzialnym za monitorowanie będzie Burmistrz Koluszek, który realizuje swoje zadania poprzez jednostki podległe.

Ponadto do ewaluacji zostanie wykorzystana metoda samodzielnej oceny stopnia realizacji Strategii i osiągniętych efektów, dokonywana własnymi siłami na podstawie zbioru informacji pochodzących ze sprawozdań i raportów. Bezpośrednim wskaźnikiem wykonania Strategii będzie stopień realizacji zaplanowanych w niej działań.

Informacje przede wszystkim zawarte będą w sporządzanym w terminie do dnia 31 maja każdego roku, raporcie o stanie gminy, który wynika z nałożonymi na jednostki samorządu terytorialnego zobowiązaniem wynikającym z art. 28aa ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2022 r. poz. 559 ze zm.).

Prowadzony monitoring pozwoli na wykrycie zagrożenia w zakresie braku realizacji danego zadania i osiągnięcia założonych wskaźników oraz na ewentualną konieczność modyfikacji planowanych do realizacji działań lub podmiotów współpracujących przy ich realizacji.

Do roku od zakończenia realizacji Strategii sporządzony zostanie raport z ewaluacji zawierający podsumowanie efektów wybranych do realizacji działań w całym okresie jej wdrażania. Pozwoli to uzyskać pełny obraz i ocenę realizacji założeń Strategii. Będzie on również określał wnioski i rekomendacje, które pozwolą usprawnić proces wdrażania Strategii na kolejne lata.

8. Źródła finansowania Strategii Rozwoju

Zaplanowane do realizacji działania wskazane w Strategii, oprócz odpowiednich zasobów ludzkich i rzeczowych, muszą posiadać odpowiednie zasoby finansowe. Efektywna polityka rozwoju Gminy powinna wykorzystywać dostępne zewnętrzne środki finansowe oraz być dostosowana do możliwości budżetowych. Gmina Koluszki, przystępując do realizacji danego działania, w pierwszej kolejności analizuje możliwość pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania na ten cel, tj.

- środki pochodzące z budżetu państwa,
- środki budżetowe jednostek samorządu terytorialnego województwa, powiatu,
- fundusze europejskie dostępne w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Społecznego, Inicjatyw Wspólnotowych oraz w ramach Wspólnej Polityki Rolnej,
- fundusze celowe np. Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej czy Funduszu Sprawiedliwości,
- fundusze Europejskiego Instrumentu Odbudowy,
- inne fundusze związane z funkcjonowaniem Unii Europejskiej np. Fundusze Norweskie, fundusze EOG,
- środki sektora pozarządowego oraz środki prywatne w ramach partnerstwa publiczno – prywatnego,
- kredyty bankowe, pożyczki oraz inne instrumenty finansowe rynku kapitałowego.

Główne źródła finansowania działań oraz wkładu własnego stanowi budżet Gminy. Część działań przewidzianych w Strategii należy do zadań realizowanych w ramach funkcjonowania gminnych jednostek organizacyjnych. Wobec tego środki na te działania pochodzić będą z dochodów własnych Gminy. Realizacja części działań zakłada również współpracę z innymi jednostkami samorządu terytorialnego, stowarzyszeniami, pozostałymi partnerami. Współpraca ta może również opierać się na wspólnym finansowaniu działań, przekazaniu dotacji na ich realizację.

W poniższej tabeli przedstawiono szacunkowy harmonogram realizacji działań wyznaczonych w Strategii.

Strategia Rozwoju Gminy Koluszki na lata 2022-2030

Tabela 12. Harmonogram realizacji działań Strategii Rozwoju Gminy Koluszki na lata 2022-2030

Cel operacyjny	Kierunki działań i zadania		Okres wdrażania									Planowane źródło finansowania
			2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
1	2		3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Cel strategiczny 1: Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego												
Cel operacyjny 1.1 Rozwój usług kultury oraz ochrona wartości i kształtowanie dziedzictwa kulturowego	Integracja wielokulturowa społeczeństwa	Rozwój oferty Centrum Integracji Wielokulturowej										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
	Ochrona zasobów kulturowych	Rewitalizacja obiektów i obszarów zabytkowych										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Ustanowienie ochrony obszarowej dla osiedla pracowników kolei w Koluszkach										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Promowanie wiedzy o opiece nad zabytkami i zachowaniu dziedzictwa kulturowego										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Budowa Centrum Kultury, w którym nową siedzibę znajdzie MOK i MBP										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Utworzenie cyfrowej oferty bibliotecznej										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Budowa zadaszenia Amfiteatru w Parku Miejskim w Koluszkach										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe

Strategia Rozwoju Gminy Koluszki na lata 2022-2030

Cel operacyjny	Kierunki działań i zadania		Okres wdrażania									Planowane źródło finansowania
			2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
												fundusze krajowe i zagraniczne;
		Rozwój muzeum w Koluszkach										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
Cel operacyjny 1.2 Rozwój sektora turystyki weekendowej oraz zwiększenie oferty sportowej i rekreacyjnej	Rozbudowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej	Budowa budynków klubowych LKS Różycy i LKS Gałkówek										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Przebudowa stadionu wraz z niezbędną infrastrukturą na terenie OSIR Koluszki oraz zagospodarowanie terenu OSIR, zespołu boisk sportowych przy ul. Żwirki i ul. Zadajnikowej w Koluszkach										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Modernizacja i doposażenie infrastruktury sportowo-rekreacyjnej na boisku i placu zabaw w Katarzynowie										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Budowa placu zabaw na terenie osiedla Zieleń Południe w Koluszkach										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Budowa boiska sportowego os. Łódzkie I w Koluszkach										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Budowa boiska sportowego w Nowym Redzeniu										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;

Strategia Rozwoju Gminy Koluszki na lata 2022-2030

Cel operacyjny	Kierunki działań i zadania		Okres wdrażania								Planowane źródło finansowania	
			2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029		2030
	Poszerzenie oferty rekreacyjnej i turystycznej	Organizacja nowych zajęć, imprez i wydarzeń dla mieszkańców i turystów										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Budowa tężni solankowej na terenie miasta Koluszki										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Wykorzystanie wód geotermalnych na potrzeby sportu i rekreacji										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
	Rozwój oferty turystycznej w Lisowicach	Rozbudowa infrastruktury turystyczno-wypoczynkowej w miejscowości Lisowice w oparciu o walory przyrodnicze rzeki Mrogi oraz zbiornika wodnego Lisowice										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Rozbudowa ścieżki rowerowej „szlakiem dawnej kolejki”										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
Cel operacyjny 1.3 Aktywizacja i pomoc społeczna oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu	Poprawa warunków funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych	Usuwanie barier architektonicznych – przystosowanie modernizowanych budynków użyteczności publicznej dla osób niepełnosprawnych										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Rozbudowa infrastruktury ochrony zdrowia										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Włączanie społeczne – aktywizacja osób starszych poprzez rozwój usług społecznych i opiekuńczych: Program pomocna dłoń										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe

Strategia Rozwoju Gminy Koluszki na lata 2022-2030

Cel operacyjny	Kierunki działań i zadania		Okres wdrażania									Planowane źródło finansowania
			2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
												fundusze krajowe i zagraniczne;
	Wsparcie rodzin z problemami społecznymi i zagrożonych wykluczeniem społecznym	Aktywizacja rodzin z problemami społecznymi i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
	Wsparcie osób bezdomnych	Utworzenie ośrodka wsparcia dla osób bezdomnych										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
Cel operacyjny 1.4 Poprawa jakości życia mieszkańców	Zwiększenie jakości edukacji	Budowa żłobka w Koluszkach										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Przebudowa pomieszczeń przedszkola w Gałkowie Dużym w celu zmiany sposobu użytkowania na potrzeby żłobka										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Budowa przedszkola w Gałkowie Dużym										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Rozbudowa kompleksu szkolno – przedszkolnego w Różyicy										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Realizacja zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży z terenu Gminy Koluszki										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Modernizacja budynku szkoły podstawowej w Gałkowie Dużym										Budżet gminy;

Strategia Rozwoju Gminy Koluszki na lata 2022-2030

Cel operacyjny	Kierunki działań i zadania		Okres wdrażania									Planowane źródło finansowania
			2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
												Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Modernizacja Przedszkola nr 3 w Koluszkach										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
	Organizacja rozwojowych działań społecznych	Przywrócenie funkcji społeczno-gospodarczej zdegradowanych obszarów w mieście Koluszki poprzez ich kompleksową rewitalizację										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Budowa targowiska miejskiego w Koluszkach										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
	Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców	Rozbudowa systemu monitoringu wizyjnego										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Dotacje dla gminnych jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych i Państwowej Straży Pożarnej										Budżet gminy;
		Wsparcie finansowe Komendy Powiatowej Policji Powiatu Łódzkiego Wschodniego										Budżet gminy;
Cel strategiczny 2: Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej i mieszkaniowej gminy												
Cel operacyjny 2.1 Rozbudowa koluszkowskiej strefy ekonomicznej	Promocja terenów inwestycyjnych	Promocja koluszowskiej strefy ekonomicznej, w tym poprawa warunków obsługi i rozwoju istniejących terenów inwestycyjnych										Budżet gminy; Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;

Strategia Rozwoju Gminy Koluszki na lata 2022-2030

Cel operacyjny	Kierunki działań i zadania		Okres wdrażania								Planowane źródło finansowania	
			2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029		2030
	Powiększenie strefy ekonomicznej	Wyznaczenie nowych terenów inwestycyjnych										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Utworzenie parku naukowo-technologicznego										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Budowa terminalu intermodalnego										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
Cel operacyjny 2.2 Rozwój przedsiębiorczości mieszkańców	Kształtowanie postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców poprzez działania edukacyjne	Organizacja szkoleń i działań edukacyjnych z zakresu przedsiębiorczości i prowadzenia działalności gospodarczej										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
Cel operacyjny 2.3 Rozbudowa infrastruktury technicznej	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej i okołodrogowej	Poprawa stanu technicznego dróg										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Budowa parkingów, w tym: - parkingu przy cmentarzu w Gałkowie Dużym - parkingu na potrzeby SP w Długiem - parkingu na potrzeby SP w Gałkowie Dużym - parkingu na potrzeby Przedszkola w Gałkowie Dużym - parkingu w osiedlu Głowackiego - parkingów przy dworcach PKP									Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;	
		Budowa infrastruktury rowerowej – trasy, parkingi, system łączenia środków transportu										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;

Strategia Rozwoju Gminy Koluszki na lata 2022-2030

Cel operacyjny	Kierunki działań i zadania		Okres wdrażania									Planowane źródło finansowania
			2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
		Budowa publicznych punktów ładowania pojazdów elektrycznych										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Rozbudowa infrastruktury do ładowania i tankowania pojazdów nisko i zeroemisyjnych										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego (wymiana na lampy LED) oraz chodników i przejść dla pieszych										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Budowa bezkolizyjnych przejazdów kolejowych na terenie Gminy Koluszki										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Budowa obwodnicy Koluszek										Budżet gminy; Budżet województwa; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Rozbudowa drogi wojewódzkiej 715										Budżet gminy; Budżet województwa; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Rozbudowa drogi wojewódzkiej 716										Budżet gminy; Budżet województwa; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;

Strategia Rozwoju Gminy Koluszki na lata 2022-2030

Cel operacyjny	Kierunki działań i zadania		Okres wdrażania									Planowane źródło finansowania
			2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
	Rozbudowa infrastruktury kanalizacyjnej	Budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących										Budżet gminy; Środki własne mieszkańców; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Budowa sieci wodociągowej oraz rozproszonego systemu oczyszczania ścieków we wsi Borowa										PROW 2021-2027; Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Modernizacja i rozbudowa Miejskiej Oczyszczalni Ścieków w Koluszkach										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Modernizacja przepompowni i tłoczni na terenie Gminy Koluszki										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Budowa kanalizacji sanitarnej w Koluszkach										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Budowa kanalizacji sanitarnej w Żakowicach										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Budowa kanalizacji sanitarnej w Różycy										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Budowa kanalizacji sanitarnej w Kaletniku										Budżet gminy;

Strategia Rozwoju Gminy Koluszki na lata 2022-2030

Cel operacyjny	Kierunki działań i zadania		Okres wdrażania									Planowane źródło finansowania
			2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
												Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Budowa kanalizacji sanitarnej w Borowej										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Budowa kanalizacji sanitarnej w Gałkowie Dużym										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Budowa kanalizacji sanitarnej w Gałkowie Małym										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Budowa kanalizacji sanitarnej w Słotwinach										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Budowa kanalizacji sanitarnej w Nowym Redzeniu										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Budowa kanalizacji sanitarnej w Starym Redzeniu										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Budowa kanalizacji sanitarnej w Regnach										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;

Strategia Rozwoju Gminy Koluszki na lata 2022-2030

Cel operacyjny	Kierunki działań i zadania		Okres wdrażania									Planowane źródło finansowania
			2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
		Budowa kolektora deszczowego dla wschodniej strony miasta Koluszki										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
	Rozbudowa infrastruktury wodociągowej	Budowa zbiornika wody uzdatnionej na terenie SUW Koluszki o poj. 1000 m ³										NFOŚiGW w Warszawie; KPGK Sp. z o.o.;
		Budowa zbiornika wody pitnej na UW Borowa o poj. 250 m ³										PROW 2014-2020; WFOŚiGW w Łodzi; KPGK Sp. z o.o.;
		Montaż monitoringu chlorowania wody na ujęciach wody na terenie gminy Koluszki										NFOŚiGW w Warszawie; KPGK Sp. z o.o.;
		Wspólna budowa sieci wodociągowej na terenie Gminy Koluszki										KPGK Sp. z o.o.;
		Modernizacja sieci wodociągowych na terenie Gminy Koluszki										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Modernizacja ujęć wody										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
	Wsparcie transportu publicznego	Utworzenie lokalnej komunikacji publicznej										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Stworzenie systemu gminnej komunikacji zbiorowej do potrzeb osób niepełnosprawnych										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;

Strategia Rozwoju Gminy Koluszki na lata 2022-2030

Cel operacyjny	Kierunki działań i zadania		Okres wdrażania									Planowane źródło finansowania
			2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
		Wsparcie transportu publicznego – węzły przesiadkowe P&R i B&R										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Wsparcie systemów publicznego transportu zbiorowego w ramach miast i ich obszarów funkcjonalnych i działania na rzecz integracji transportu zbiorowego i nowych sposobów przemieszczania się										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Modernizacja dworców i przystanków kolejowych na terenie gminy										Budżet gminy; Środki PKP; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
	Rozbudowa sieci ciepłowniczej	Sporządzenie dokumentacji projektowej i budowa przykładowej oczyszczalni ścieków na terenie Miejskiej Ciepłowni w Koluszkach										WFOŚiGW w Łodzi; KPGK Sp. z o.o.;
		Rozbudowa sieci ciepłowniczej miasta Koluszki										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Modernizacja miejskiej ciepłowni z wykorzystaniem źródeł odnawialnych										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Wykonanie badawczego odwiertu geotermalnego w Koluszkach										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Wykorzystanie wód geotermalnych w ciepłownictwie										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;

Strategia Rozwoju Gminy Koluszki na lata 2022-2030

Cel operacyjny	Kierunki działań i zadania		Okres wdrażania									Planowane źródło finansowania
			2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
	Rozbudowa sieci teleinformatycznej	Wspieranie utrzymania, rozbudowy i budowy liniowych elementów sieci światłowodowych wraz z węzłami dostępowymi										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Wspieranie utrzymania, rozbudowy i budowy infrastruktury teleinformatycznej										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
Cel operacyjny 2.4 Wspieranie działań służących rozwojowi budownictwa mieszkaniowego	Rozwój budownictwa mieszkaniowego	Wyznaczanie nowych obszarów pod rozwój mieszkalnictwa										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Wdrożenie szybszego procesowania postępowań administracyjnych dotyczących inwestycji mieszkaniowych										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Promocja terenów mieszkaniowych										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Zakup gruntów na potrzeby komunalne										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Objecie przez Gminę Koluszki udziałów w tworzonej „SIM KZN Łódzkie Centrum”										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
Cel strategiczny 3: Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych												
Cel operacyjny 3.1 Ograniczenie niskiej emisji oraz wzrost	Realizacja działań niskoemisyjnych w ramach poprawy stanu	Termomodernizacja budynków publicznych i prywatnych										Budżet gminy; Środki własne mieszkańców i

Strategia Rozwoju Gminy Koluszki na lata 2022-2030

Cel operacyjny	Kierunki działań i zadania		Okres wdrażania									Planowane źródło finansowania
			2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
wykorzystania odnawialnych źródeł energii	powietrza atmosferycznego											podmiotów prywatnych Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Wspieranie realizacji budownictwa pasywnego i energooszczędnego										Budżet gminy; Środki własne mieszkańców i podmiotów prywatnych Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym montaż paneli fotowoltaicznych przy budynkach użyteczności publicznej i na posesjach indywidualnych										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Wdrożenie metropolitalnego systemu badań jakości powietrza										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Kompleksowa dostawa gazu na potrzeby obiektów oraz jednostek organizacyjnych Gminy Koluszki										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Poprawa systemu wentylacji w budynku administracyjno-biurowym w Koluszkach										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
Cel operacyjny 3.2 Ochrona zasobów środowiska naturalnego i edukacja ekologiczna	Ochrona i poprawa stanu zasobów przyrodniczych	Utrzymanie istniejących obszarów zieleni urządzonej oraz tworzenie nowych lokalnych i regionalnych terenów zieleni										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;

Strategia Rozwoju Gminy Koluszki na lata 2022-2030

Cel operacyjny	Kierunki działań i zadania		Okres wdrażania									Planowane źródło finansowania
			2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
		Zwiększenie powierzchni obszarów objętych ochroną prawną będących w kompetencji władz gminy										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych oraz utrzymanie istniejących form ochrony przyrody										Budżet gminy; Budżet RDOŚ; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Kształtowanie spójnego regionalnego systemu obszarów chronionych województwa (SOCh) poprzez utworzenie Obszaru Chronionego Krajobrazu Mrogi-Mrożycy oraz Koluszkowsko-Lubochniańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu										Budżet gminy; Budżet RDOŚ; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
	Zrównoważone gospodarowanie wodami	Kontrola postępowania w zakresie gromadzenia ścieków przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorców oraz oczyszczania ścieków przez użytkowników prywatnych z częstotliwością co najmniej raz na 3 lata										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Kontrola rolniczego gospodarowania przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorstwa z częstotliwością raz w roku										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Regularny wywóz nieczystości płynnych										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Coroczne raportowanie pomiarów ilości eksploatowanych wód podziemnych przez właściciela/ użytkownika ujęcia										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Ograniczenie poboru wód podziemnych w obszarach o możliwej ascensji i ingresji wód										Budżet gminy;

Strategia Rozwoju Gminy Koluszki na lata 2022-2030

Cel operacyjny	Kierunki działań i zadania		Okres wdrażania									Planowane źródło finansowania
			2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
		o podwyższonym zasoleniu do poziomu umożliwiającego utrzymanie składu chemicznego określonego dla wód pitnych										Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
	Edukacja ekologiczna mieszkańców	Prowadzenie edukacji ekologicznej i działań z zakresu pogłębiania świadomości ekologicznej mieszkańców o zasobach przyrodniczych										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Prowadzenie szkoleń z Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu, ustanowionym rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 12 lutego 2020 r. (Dz.U. 2020 poz. 243) oraz ze zbioru zaleceń dobrej praktyki rolniczej 2019										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
	Sprawny system gospodarowania odpadami	Wspólna gospodarka odpadami										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
		Wsparcie działań na rzecz skutecznego usuwania azbestu										Budżet gminy; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;
	Zrównoważone gospodarowanie wodami	Niedopuszczenie do pojawienia się ryzyka powodziowego poprzez ochronę naturalnych koryt cieków oraz naturalnej retencji gruntów										Budżet gminy; RZGW; Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;

Strategia Rozwoju Gminy Koluszki na lata 2022-2030

Cel operacyjny	Kierunki działań i zadania		Okres wdrażania									Planowane źródło finansowania
			2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
		Promowanie rozwiązań w zakresie zagospodarowania wód opadowych w miejscu ich powstawania										Budżet gminy; Środki własne mieszkańców i podmiotów prywatnych Publiczne pozabudżetowe fundusze krajowe i zagraniczne;

Źródło: Opracowanie własne

Poniżej opisano fundusze i środki zewnętrzne, które stanowią potencjalne źródła finansowania działań strategicznych.

Fundusze Europejskie na lata 2021-2027

Polityka spójności na lata 2021-2027 ma obejmować następujące fundusze: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Fundusz Spójności (FS) oraz Europejski Fundusz Społeczny+ (EFS+).

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego służy wzmocnieniu spójności gospodarczej i społecznej UE, w tym ma łagodzić dysproporcje w rozwoju europejskich regionów i zmniejszać braki w zakresie rozwoju regionów znajdujących się w najmniej korzystnej sytuacji.

Fundusz Spójności służy redukowaniu dysproporcji gospodarczych i społecznych oraz promowaniu zrównoważonego rozwoju. W jego ramach realizowane są strategiczne projekty w obszarach ochrony środowiska i transportu, w tym transeuropejskich sieci transportowych (TEN-T).

Europejski Fundusz Społeczny+ ma być głównym narzędziem UE służącym zwiększaniu spójności społecznej i gospodarczej, odpowiadaniu na wyzwania rynku pracy i wyzwania społeczne oraz stymulowaniu zrównoważonego rozwoju gospodarczego poprzez inwestowanie w kapitał ludzki.

W ramach **Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich** wspierany jest rozwój wsi i obszarów wiejskich oraz sektor rolno-spożywczy. W perspektywie na lata 2021-2027 wyznaczono dziewięć celów w zakresie: zapewnienia rolnikom godziwych dochodów, zwiększenia konkurencyjności, poprawy pozycji rolnika w łańcuchach wartości, przyczyniania się do łagodzenia skutków zmian klimatu i przystosowywania się do nich, a także do zrównoważonej produkcji energii, wydajnego gospodarowania glebą, różnorodności biologicznej i krajobrazu rolniczego, zmian strukturalnych i wymiany pokoleń, zatrudnienia i wzrostu gospodarczego na obszarach wiejskich, zdrowia, żywność i oporność na środki przeciwdrobnoustrojowe.

Narodowy i Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej wspierają przedsięwzięcia, w formie instrumentów zwrotnych, z zakresu ochrony środowiska, efektywności energetycznej, energii odnawialnej, ekologii, ochrony przyrody oraz zarządzania gospodarką wodną i odpadową.

Rządowy Fundusz Dróg

Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg (RFRD) stanowi kompleksowy instrument wsparcia realizacji zadań na drogach zarządzanych przez jednostki samorządu terytorialnego. Jego celem jest

przyspieszenie powstawania nowoczesnej i bezpiecznej infrastruktury drogowej na szczeblu lokalnym, stanowiącej ważny element prawidłowego funkcjonowania i rozwoju gospodarki oraz przyczyniającej się do poprawy poziomu życia obywateli.

Funduszu ma również na celu poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego i parametrów technicznych lokalnej sieci drogowej, a także poprawę oraz zwiększenie atrakcyjności i dostępności terenów inwestycyjnych. Rozwój lokalnej infrastruktury drogowej stanowi przy tym działanie komplementarne do inicjatyw podejmowanych na szczeblu krajowym w odniesieniu do budowy systemu autostrad i dróg ekspresowych, przyczyniając się do stworzenia spójnego i zintegrowanego systemu transportowego.

Program Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Programy Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego mają na celu dofinansowanie zadań z zakresu kultury o charakterze projektowym, z wyłączeniem stałej działalności kulturalnej podmiotów. Skierowane są do instytucji kultury, organizacji pozarządowych, instytucji filmowych, szkół i uczelni wyższych, jednostek samorządu terytorialnego, podmiotów gospodarczych, kościołów i związków wyznaniowych oraz ich osób prawnych. Wyjątek stanowi jeden program – Ochrona zabytków, w ramach którego osoby fizyczne mogą również składać wniosek o wsparcie.

Fundusze norweskie i EOG 2014-2021

Mechanizm Finansowy EOG i Norweski Mechanizm Finansowy (czyli tzw. Fundusze norweskie i EOG) to forma bezzwrotnej pomocy zagranicznej przyznanej przez Islandię, Norwegię, i Lichtenstein nowym członkom UE – kilkunastu państwom Europy Środkowej i Południowej oraz krajom bałtyckim. Głównym celem Funduszy norweskich i Funduszy EOG jest przyczynianie się do zmniejszania różnic ekonomicznych i społecznych w obrębie EOG oraz wzmacnianie stosunków dwustronnych pomiędzy państwami-darczyńcami a państwem-beneficjentem.

Za koordynację wdrażania Funduszy norweskich i EOG w Polsce odpowiada Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju.

Programy w ramach III edycji Funduszy norweskich i EOG będą wdrażane do 2024 r. Wyjątek stanowi Fundusz Współpracy Dwustronnej, który będzie wdrażany do 30 kwietnia 2025 r.

Do programów tych należą:

- Rozwój przedsiębiorczości i innowacje,
- Rozwój Lokalny,
- Badania naukowe,
- Edukacja,

- Środowisko, Energia i Zmiany Klimatu,
- Kultura,
- Zdrowie,
- Sprawiedliwość,
- Sprawy Wewnętrzne,
- Fundusz Współpracy Dwustronnej,
- Pomoc Techniczna,
- Fundusz NGO,
- Social Dialogue-Decent Work.

Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO)

Jest to kompleksowy program reform i projektów strategicznych. Jego celem jest wzmocnienie odporności gospodarczej i społecznej oraz budowa potencjału polskiej gospodarki na przyszłość. Powyższy Program ma odbudować kondycję gospodarki po kryzysie wywołanym pandemią COVID-19 i zapewnić jej większą odporność na przyszłe nieprzewidziane okoliczności. Środki przyznawane w ramach programu mają być przeznaczone na modernizację technologiczną, trafić do rodzimych firm oraz poprawić jakość życia Polaków i konkurencyjność naszej gospodarki.

W ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności Polska będzie miała do dyspozycji ok. 58,1 mld euro, w tym: 23,9 mld euro w formie dotacji oraz 34,2 mld euro w pożyczkach. Czas na wykorzystanie tych środków to rok 2026.

Środki muszą być przeznaczone na konkretne inwestycje, wpisujące się w kluczowe obszary dla UE: infrastruktura, transport, energia i środowisko, innowacje, cyfryzacja, zdrowie, społeczeństwo oraz spójność terytorialna.

Wobec powyższego Plan odbudowy ma na celu zbudowanie odporności poprzez realizację projektów w następujących obszarach:

1. Odporne społeczeństwo:
 - Ochrona zdrowia.
 - Edukacja.
2. Odporne państwo:
 - Cyfryzacja usług publicznych
 - Infrastruktura i komunikacja
3. Odporna gospodarka:
 - Umiejętności.
 - Nowe technologie.

4. Odporne środowisko:

- Budynki.
- Energetyka.

Program Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018 – 2027 (PROO) i Fundusz Inicjatyw Obywatelskich (FIO).

PROO to program bezpośredniego wsparcia rozwoju polskich organizacji obywatelskich. Dotacje w ramach programu będą przydzielane na rozwój instytucjonalny organizacji oraz realizację ich celów statutowych. Dotacje będzie można uzyskać zarówno na realizację wieloletniej strategii rozwoju organizacji, budowę kapitału żelaznego, ale także np. na zaspokojenie nagłych potrzeb w sytuacjach awaryjnych. Są uruchamiane konkursy dla mediów obywatelskich, organizacji strażniczych, think tanków.

Celem FIO jest natomiast dofinansowywanie projektów mających na celu zwiększenie zaangażowania obywateli i organizacji pozarządowych w życie publiczne. Dotację można otrzymać na projekt społeczny. Zakres możliwych do zrealizowania działań obejmuje wszystkie obszary działalności pożytku publicznego. W ramach Programu wydzielone zostały cztery priorytety: „Małe Inicjatywy”, „Aktywne Społeczeństwo”, „Aktywni Obywatele”, „Silne Organizacje Pozarządowe”.

Fundusz Inwestycji Samorządowych

Fundusz Inwestycji Samorządowych zarządzany jest przez Polski Fundusz Rozwoju. Fundusz powstał z myślą o zapewnieniu kapitału niezbędnego dla realizacji inwestycji realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego. Fundusz oferuje kilka instrumentów finansowych: kapitał wspólnika/akcjonariusza, pożyczka wspólnika/akcjonariusza, dług podporządkowany względem finansowania bankowego. Samorządy dokonują wyboru wspólnika, jako akcjonariusza w trybie procedur konkurencyjnych. Głównymi sektorami objętymi tą formą finansowania są zadania użyteczności publicznej i zadania własne jednostek samorządu terytorialnego, w tym głównie drogi, ulice, mosty, sektor wodno – kanalizacyjny, infrastruktura społeczna, gospodarka odpadami, transport zbiorowy, ciepłownictwo, ochrona zdrowia. Samorządy mogą pozyskać również środki na obiekty: infrastruktury sportowej, infrastruktury wspierającej biznes czy infrastruktury miejskiej.

Spis tabel i rysunków

Tabela 1. Cele strategiczne i cele operacyjne Powiatu Łódzkiego Wschodniego	9
Tabela 2. Analiza SWOT – przestrzeń i środowisko	19
Tabela 3. Analiza SWOT – społeczeństwo	20
Tabela 4. Analiza SWOT – gospodarka	21
Tabela 5. Analiza SWOT – infrastruktura techniczna	21
Tabela 6. Analiza SWOT – infrastruktura społeczna	22
Tabela 7. Cele strategiczne i operacyjne	24
Tabela 8. Cel strategiczny 1: Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego	27
Tabela 9. Cel strategiczny 2: Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej i mieszkaniowej gminy	33
Tabela 10. Cel strategiczny 3: Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych.....	40
Tabela 11. Wskaźniki monitorowania celów Strategii	60
Tabela 12. Harmonogram realizacji działań Strategii Rozwoju Gminy Koluszki na lata 2022-2030.....	64
 Rysunek 1. Położenie gminy Koluszki na tle województwa łódzkiego i powiatu łódzkiego wschodniego	 10
Rysunek 2. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Koluszki	48
Rysunek 3. Miejskie Obszary Funkcjonalne wyznaczone w województwie łódzkim	56
Rysunek 4. Obszar rewitalizacji na terenie miasta Koluszki	57
Rysunek 5. Podział zadań realizacji Strategii.....	59